

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen

Dnr Fi2025/00707

Utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän

Mars 2025

Sammanfattning

EU:s nya penningtvättsdirektiv ska genomföras i svensk rätt senast i juli 2027. Vissa artiklar ska dock genomföras redan den 10 juli 2025 respektive den 10 juli 2026. Det gäller bestämmelser om på vilket sätt uppgifter från registret över verkliga huvudmän får lämnas ut och sekretess för vissa uppgifter i registret. Bestämmelserna är bl.a. resultatet av anpassningar som gjorts med anledning av en dom från EU-domstolen där den nuvarande bestämmelsen om allmänhetens tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän underkändes.

I promemorian behandlas dessa artiklar. Det föreslås att det i lagen om registrering av verkliga huvudmän införs

- striktare regler om på vilket sätt olika kategorier av mottagare kan få del av uppgifter i registret, och
- en ny sekretessbestämmelse till skydd för enskild vars uppgifter finns i registret.

Eftersom de nya unionsrättsliga bestämmelserna innebär krav på att personer med ett berättigat intresse av uppgifterna i registret över verkliga huvudmän ska kunna få del av dessa elektroniskt och även anger ett förfarande för att fastställa om ett berättigat intresse finns, föreslås även att sådana bestämmelser tas in i nationell rätt.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 november 2025 respektive den 1 juli 2026.

Innehållsförteckning

1	Författningsförslag	5
1.1	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän	5
1.2	Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)	12
1.3	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket.....	13
1.4	Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:667) om registrering av verkliga huvudmän	14
2	Ärendet.....	21
3	Rättslig reglering i huvuddrag	22
3.1	Registret över verkliga huvudmän.....	22
3.2	EU-domstolen har underkänt delar av regleringen kring tillgången till uppgifter.....	23
4	Sammankopplingen av register	24
5	Offentlighet och sekretess	25
5.1	Offentlighet	25
5.1.1	Registret över verkliga huvudmän bidrar till ökad transparens.....	25
5.1.2	Kravet på berättigat intresse gäller formerna för utlämnande	26
5.2	Sekretess för vissa uppgifter i registret.....	29
6	Behandling av personuppgifter	38
6.1	En reglering i lag	38
6.2	Elektronisk tillgång till registret	41
6.2.1	Allmänt om elektronisk tillgång till personuppgifter.....	41
6.2.2	Behovet av bestämmelser som rör tillgången till registret.....	43
6.3	Förfaranderegler som gäller berättigat intresse	51
6.4	Identifiering och efterforskningsförbud.....	57
6.5	Rätten till överprövning.....	58
6.6	Ömsesidigt erkännande av berättigat intresse.....	61
6.7	Kontroll av yrke eller befattning när det är grund för berättigat intresse.....	61
6.8	Den verkliga huvudmannens rätt till information enligt EU:s dataskyddsförordning	63
6.9	Ytterligare behandling av personuppgifter	66
6.10	Avgifter	67
7	Hänvisningar till EU-rättsakter	69
8	Ikraftträdande	69
9	Konsekvenser	69
10	Författningskommentar	73

10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.....	73
10.2	Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).....	82

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän

dels att 3 kap. 10 och 12 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas 16 nya paragrafer, 3 kap. 9 a–9 p §§, och närmast före 9 a § ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

Personuppgiftsbehandling och tillgång till uppgifter

9 a §

I 9 a–9 p §§ regleras frågor som gäller behandling av personuppgifter och formerna för utlämnande av uppgifter. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter och handlingar finns i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

9 b §

Bolagsverket är personuppgiftsansvarigt för registret över verkliga huvudmän.

9 c §

Bolagsverket ska ge omedelbar och obegränsad tillgång till uppgifterna i registret för de myndigheter, utländska organ och svenska och utländska självreglerande organ och i de syften som anges i artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen.

förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849.

Bolagsverket får lämna ut uppgifter elektroniskt, bland annat genom direktåtkomst.

9 d §

Bolagsverket får lämna ut uppgifter ur registret elektroniskt till verksamhetsutövare som vidtar åtgärder för kundkännedom, om det bedöms lämpligt.

Myndigheten får under samma förutsättningar lämna ut uppgifter elektroniskt till utländska motsvarigheter till sådana verksamhetsutövare som avses i

1. artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, och

2. artikel 11 i direktiv (EU) 2024/1640.

9 e §

Bolagsverket ska bevilja att uppgifter ur registret lämnas ut elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst till den som har ett berättigat intresse av uppgifterna enligt artikel 12.2 första stycket i direktiv (EU) 2024/1640 och till andra som har ett sådant intresse enligt andra stycket i samma artikel och som antingen angetts i författning eller som Bolagsverket efter en bedömning i det enskilda

fallet anser har ett sådant intresse.
Det gäller uppgifter om

1. en verklig huvudmans namn,
födelsemånad, födelseår, bosättningsland och medborgarskap, och

2. arten och omfattningen av en verklig huvudmans intresse i en juridisk person eller en trust.

Bolagsverket ska även bevilja elektroniskt utlämnande av uppgifter enligt första stycket för högst fem år tillbaka i tiden om en juridisk person eller trust och beskrivningar av kontroll- och ägarstrukturer av en sådan, om den som begär uppgifterna har ett berättigat intresse enligt artikel 12.2 första stycket a, b eller e i direktiv (EU) 2024/1640.

9 f §

Vid en begäran om uppgifter elektroniskt med hänvisning till ett berättigat intresse enligt 9 e § ska Bolagsverket meddela beslut skyndsamt och senast tolv arbetsdagar från det att begäran kom in. Om sökanden har ombetts att komplettera sin begäran, kan tidsfristen förlängas och beslut i stället meddelas senast sju arbetsdagar från det att kompletteringen kom in.

Tidsfristerna kan förlängas med högst tolv arbetsdagar och därefter ytterligare högst tolv arbetsdagar, om ett stort antal förfrågningar kommer in som inte har kunnat förutses.

9 g §

Bolagsverket ska till den som beviljas att uppgifter lämnas ut elektroniskt enligt 9 e § utfärda ett intyg om det berättigade intresset. Intyget ska vara giltigt i tre år från utfärdandet.

Av intyget ska följande framgå:

1. skälen för att ett berättigat intresse finns,

2. om det berättigade intresset är begränsat till att gälla vissa uppgifter, och

3. när intyget upphör att gälla.

9 h §

Den som har ett intyg om berättigat intresse har under intygets giltighetstid rätt att elektroniskt ta del av de uppgifter som intyget omfattar.

Bolagsverket ska besvara en begäran som görs med stöd av intyg om berättigat intresse skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in.

9 i §

Om den som har ett intyg om berättigat intresse begär att få ta del av andra uppgifter elektroniskt än de som intyget omfattar, ska Bolagsverket pröva om ett sådant utlämnande kan göras. Vid den prövningen ska myndigheten inte ompröva sin tidigare bedömning av personens yrke eller befattning.

Bolagsverket ska, i stället för vad som anges i 9 f § första stycket första meningen, meddela beslut skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in.

9 j §

Ett intyg om berättigat intresse som har utfärdats i ett annat land inom EES ska erkännas, om intresset är sådant som anses berättigat även enligt svensk rätt.

9 k §

En begäran om att uppgifter ur registret ska lämnas ut elektroniskt ska, oavsett om den görs med eller utan ett intyg om berättigat intresse, avslås om

1. mottagaren befinner sig i ett land utanför EES och elektroniskt utlämnande skulle strida mot kapitel V i förordning (EU) 2016/679, eller

2. myndigheten har skälig anledning att anta att uppgifterna inte kommer att användas för det ändamål som ligger till grund för det berättigade intresset.

9 l §

Ett beslut om att avslå en begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret som är framställd med hänvisning till ett berättigat intresse enligt 9 e §, ska innehålla en klargörande motivering.

9 m §

Bolagsverket ska regelbundet kontrollera att den som har fått ett intyg om berättigat intresse av myndigheten fortfarande innehar yrket eller befattningen som låg till grund för att intyget utfärdades.

En första kontroll ska göras tidigast ett år efter det att intyget utfärdades. Om myndigheten har skälig anledning att anta att det berättigade intresset inte längre finns, ska den första kontrollen göras tidigare.

Bolagsverket får förelägga den som har fått intyget att lämna de uppgifter som behövs för myndighetens kontroll.

9 n §

Den som har fått ett intyg om berättigat intresse ska informera Bolagsverket så snart de förhållanden som låg till grund för intyget ändras.

9 o §

Bolagsverket ska återkalla ett intyg om berättigat intresse, om den som har fått intyget inte längre kan visa att det berättigade intresset finns.

Sådan återkallelse får även beslutas som en följd av ett beslut från en annan registermyndighet

att återkalla ett intyg om berättigat intresse för samma person.

Ett beslut om återkallelse ska innehålla en klargörande motivering.

9 p §

Vid en begäran om uppgifter enligt artikel 15 i förordning (EU) 2016/679 ska Bolagsverket inte lämna uppgift om identiteten på de personer som avses i artikel 12.4 andra stycket a och b och som med stöd av 9 e § fått del av uppgifter ur registret elektroniskt. Myndigheten ska vid en sådan begäran i stället lämna uppgift om personernas yrke eller befattning.

Bolagsverket ska inte heller lämna uppgift om identiteten på de personer som avses i artikel 12.4 tredje stycket i direktiv (EU) 2024/1640 och som med stöd av 9 e § fått del av uppgifter ur registret elektroniskt. Det gäller om ett sådant uppgiftslämnande skulle äventyra den utländska myndighetens analyser eller utredningar och en begäran om att identiteterna inte ska röjas gjordes i samband med att begäran om att få del av uppgifter gjordes.

Begränsningen i andra stycket får gälla under högst fem år från det att uppgifterna lämnades ut. Bolagsverket får därefter förlänga tidsperioden med ett år i taget, om den utländska myndigheten begär det och det finns skäl för det.

10 §²

Bolagsverkets beslut enligt denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Beslut enligt 2–4 och 6–8 §§ denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut om att avslå en begäran vid prövning enligt 9 f § första stycket eller 9 i § denna lag. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

12 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i och övriga krav på anmälan enligt 2 kap. 3–5 §§,

1. innehållet i och övriga krav på en anmälan enligt 2 kap. 3–5 §§,
och

2. innehållet i och övriga egenskaper hos registret med uppgifter om verkliga huvudmän,

2. avgifter som avser en anmälan om registrering i registret.

3. frågor om tillgång till registret, och

4. sådana avgifter som avses i 11 §.

Denna lag träder i kraft den 1 november 2025 i fråga om 3 kap. 9 a–9 e §§ och i övrigt den 1 juli 2026.

1.2 Förslag till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) att det ska införas en ny paragraf, 4 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

21 kap.

4 b §

Sekretessen enligt 3 § första stycket hindrar inte att uppgift om en enskilds bostadsadress i registret över verkliga huvudmän lämnas till

1. en myndighet, ett utländskt organ eller ett svenskt eller utländskt självreglerande organ enligt 3 kap. 9 c § första stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän, eller

2. en ansvarig enhet enligt artikel 3.3 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 av den 31 maj 2024 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, som i hemlandet har en offentlig funktion.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen.

1.3 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket

Härigenom föreskrivs¹ att det förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket ska införas en ny paragraf, 13 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 a §

Särskilda bestämmelser om avgifter för att lämna ut uppgifter ur registret över verkliga huvudmän finns i 4 kap. 3 § förordningen (2017:667) om registrering av verkliga huvudmän.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2026.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen.

1.4 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2017:667) om registrering av verkliga huvudmän

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om förordningen (2017:667) om registrering av verkliga huvudmän

dels att 1 kap. 2 § och 3 kap. 3 och 5 §§ ska upphöra att gälla,

dels att 3 kap. 1 § och 4 kap. 3 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas sexton nya paragrafer, 3 kap. 6–7 k, 12 och 13 §§ och 5 kap. 3 a §, och närmast före 5 kap. 3 a § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

1 §²

Registret över verkliga huvudmän förs med hjälp av automatiserad behandling. *Registret ska hållas tillgängligt hos Bolagsverket.*

Bolagsverket är personuppgiftsansvarigt för registret över verkliga huvudmän.

Registret över verkliga huvudmän förs med hjälp av automatiserad behandling.

6 §³

I 7–7 b §§ anges de myndigheter som omfattas av artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849, i den ursprungliga lydelsen.

² Senaste lydelse 2018:345. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

³ Tidigare 6 § upphävd genom 2018:345.

7 §⁴

De myndigheter som omfattas av punkt a i artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är

1. Ekobrottsmyndigheten,
2. Fastighetsmäklarinspektionen,
3. Finansinspektionen,
4. Kustbevakningen,
5. Kronofogdemyndigheten,
6. Länsstyrelsen i Skåne län,
7. Länsstyrelsen i Stockholms län,
8. Länsstyrelsen i Västra Götalands län,
9. Polismyndigheten,
10. Revisorsinspektionen,
11. Skatteverket,
12. Spelinspektionen,
13. Säkerhetspolisen,
14. Tullverket, och
15. Åklagarmyndigheten.

7 a §

Den myndighet som omfattas av punkt c i artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är Skatteverket.

7 b §

De myndigheter som omfattas av punkt d i artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är

1. Energimarknadsinspektionen,
2. Finansinspektionen,
3. Försäkringskassan,
4. Inspektionen för strategiska produkter,
5. Kommerskollegium,
6. Kronofogdemyndigheten,
7. Migrationsverket,
8. Polismyndigheten,
9. Strålsäkerhetsmyndigheten,
10. Transportstyrelsen, och
10. Tullverket.

⁴ Tidigare 7 § upphävd genom 2018:345.

7 c §

De som har ett berättigat intresse enligt punkterna f-i i artikel 12.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 anges i 7 d-7 g §§.

7 d §

De myndigheter som omfattas av punkt f i artikel 12.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är

- 1. Bolagsverket, och*
- 2. Finansinspektionen.*

7 e §

De myndigheter som omfattas av punkt g i artikel 12.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är

- 1. Ekonomistyrningsverket,*
- 2. Jordbruksverket,*
- 3. Länsstyrelsen i Jämtlands län,*
- 4. Länsstyrelsen i Norrbottens län,*
- 5. Länsstyrelsen i Västerbottens län,*
- 6. Migrationsverket,*
- 7. Polismyndigheten,*
- 8. Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige, och*
- 9. Tillväxtverket.*

7 f §

De myndigheter som omfattas av punkt h i artikel 12.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är

- 1. Boverket,*
- 2. Gymnastik- och idrottshögskolan*
- 3. Göteborgs universitet,*
- 4. Högskolan Dalarna,*
- 5. Högskolan i Borås,*
- 6. Högskolan i Gävle,*
- 7. Högskolan i Halmstad,*
- 8. Högskolan i Skövde,*
- 9. Högskolan Kristianstad*
- 10. Högskolan Väst,*
- 11. Karlstads universitet,*
- 12. Karolinska institutet,*

13. Konstfack,
14. Kungliga Konsthögskolan,
15. Kungliga Musikhögskolan i Stockholm,
16. Kungliga Tekniska högskolan,
17. Linköpings universitet,
18. Linnéuniversitetet,
19. Luleå tekniska universitet,
20. Lunds universitet,
21. länsstyrelsen i Blekinge län,
22. länsstyrelsen i Dalarnas län,
23. länsstyrelsen i Gotlands län,
24. länsstyrelsen i Gävleborgs län,
25. länsstyrelsen i Hallands län,
26. länsstyrelsen i Jämtlands län,
27. länsstyrelsen i Jönköpings län,
28. länsstyrelsen i Kalmar län,
29. länsstyrelsen i Kronobergs län,
30. länsstyrelsen i Norrbottens län,
31. länsstyrelsen i Skåne län,
32. länsstyrelsen i Stockholms län,
33. länsstyrelsen i Södermanlands län,
34. länsstyrelsen i Uppsala län,
35. länsstyrelsen i Värmlands län,
36. länsstyrelsen i Västerbottens län,
37. länsstyrelsen i Västernorrlands län,
38. länsstyrelsen i Västmanlands län,
39. länsstyrelsen i Västra Götalands län
40. länsstyrelsen i Örebro län,
41. länsstyrelsen i Östergötlands län,
42. Malmö universitet,
43. Mittuniversitetet,
44. Myndigheten för digital förvaltning,
45. Myndigheten för yrkeshögskolan,
46. Mälardalens universitet,
47. Naturvårdsverket,

48. Post- och telestyrelsen,
49. Socialstyrelsen,
50. Statens energimyndighet,
51. Statens skolverk,
52. Stockholms konstnärliga högskola
53. Stockholms universitet,
54. Sveriges lantbruksuniversitet,
55. Södertörns högskola,
56. Trafikverket,
57. Umeå universitet,
58. Universitetskanslersämbetet,
59. Uppsala universitet,
60. Blekinge tekniska högskola,
61. Försvarshögskolan, och
62. Örebro universitet.

7 g §

De som omfattas av punkt i i artikel 12.2 första stycket i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 är upphandlande myndigheter enligt 22 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling. Dessutom omfattas upphandlande myndigheter och enheter enligt

- 25 och 26 §§ lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet,
- 22 och 23 §§ lagen (2016:1146) om upphandling inom försörjningssektorerna, och
- 20 och 21 §§ lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner.

7 h §

Inspektionen för vård och omsorg har berättigat intresse enligt 3 kap. 9 e § första stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän vid sådan tillsyn och tillståndsprövning som myndigheten ansvarar för.

7 i §

Statens skolinspektion har berättigat intresse enligt 3 kap. 9 e § första stycket lagen (2017:631) om

registrering av verkliga huvudmän vid sådan tillsyn och prövning av godkännande som enskild huvudman som myndigheten ansvarar för.

7 j §

Utbetalningsmyndigheten har berättigat intresse enligt 3 kap. 9 e § första stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän vid myndighetens granskningar av utbetalningar.

7 k §

Vid utbetalning av statligt stöd har följande myndigheter och föreningar berättigat intresse enligt 3 kap. 9 e § första stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän:

1. Arvsfondsdelegationen,
2. Folkbildningsrådet,
3. E-hälsomyndigheten
4. Kammarkollegiet,
5. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor,
6. Socialstyrelsen,
7. Statens kulturråd,
8. Statens skolverk,
9. Svenskt Friluftsliv, och
10. Sveriges Riksidrottsförbund.

12 §

Bolagsverket ska underrätta Europeiska kommissionen vid förlängd tidsfrist enligt 3 kap. 9 f § andra stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.

13 §

Bolagsverket får meddela föreskrifter om innehållet i och övriga krav på en begäran om att uppgifter ur registret ska lämnas ut elektroniskt.

4 kap.

3 §

Bolagsverket fastställer avgift för *prövning av begäran om utlämnande av uppgifter i registret enligt 3 kap. 3 § och om verksamhetsutövers direktåtkomst till registret enligt 3 kap. 5 §. Avgiften får inte överstiga Bolagsverkets kostnader för åtgärden.*

Bolagsverket fastställer avgifter för *att lämna ut uppgifter ur registret enligt 3 kap. 9 d och 9 e §§ lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän.*

Bolagsverket ska säkerställa att det finns ett alternativ för utlämnande enligt första stycket där avgiften inte överstiger Bolagsverkets kostnader för åtgärden.

Avgift får inte tas ut för utlämnande enligt 3 kap. 9 c § lagen om registrering av verkliga huvudmän.

5 kap.

Statistik

3 a §

Bolagsverket ska årligen offentliggöra statistik över tillämpningen av 40 kap. 7 f § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Statistiken ska rapporteras till Europeiska kommissionen.

Denna förordning träder i kraft den 1 november 2025 i fråga om 1 kap. 2 § och 3 kap. 1, 3, 5–7 k och 13 §§ och i övrigt den 1 juli 2026.

2 Ärendet

I Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 (det nuvarande penningtvättsdirektivet) – det fjärde i ordningen sedan 1991 – finns regler om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Reglerna genomförs i huvudsak i lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) och lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän (registrelagen).

Det nuvarande penningtvättsdirektivet har ändrats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 av den 30 maj 2018.

I maj 2024 antogs nya rättsakter på området:

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1620 av den 31 maj 2024,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 av den 31 maj 2024 (penningtvättsförordningen), och
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 (sjätte penningtvättsdirektivet).

Redan den 22 juni 2022 – samtidigt som förhandlingarna om de nya reglerna pågick – fick en särskild utredare i uppdrag att lämna förslag på de författningsändringar som krävs för att anpassa svensk rätt till de nya reglerna (dir. 2022:76). Utredningen, som antog namnet 2022 års penningtvättsutredning, överlämnade den 30 augusti 2024 betänkandet Ett nytt regelverk mot penningtvätt och finansiering av terrorism (SOU 2024:58) till regeringen (i det följande betänkandet).

På grund av att förhandlingarna om de nya reglerna drog ut på tiden, kunde 2022 års penningtvättsutredning inte ta fram sina förslag och bedömningar utifrån de slutliga versionerna av rättsakterna. Sjätte penningtvättsdirektivet ska genomföras i svensk rätt vid olika tidpunkter. I denna promemoria behandlas de artiklar i sjätte penningtvättsdirektivet som ska genomföras i svensk rätt senast den 10 juli 2025 respektive senast den 10 juli 2026. Till skillnad från vad som gäller i betänkandet utgår promemorians förslag och bedömningar från den slutliga versionen av sjätte penningtvättsdirektivet. Utredningens förslag och bedömningar redovisas endast i den utsträckning som det bedöms finnas behov av det.

Övriga författningsändringar som föranleds av de nya rättsakterna kommer att behandlas i ett annat sammanhang.

3 Rättslig reglering i huvuddrag

3.1 Registret över verkliga huvudmän

Kriminella som vill tvätta brottsvinster eller finansiera terrorism använder sig inte sällan av juridiska personer eller truster för att genomföra sina transaktioner. Genom att använda sig av företag blir det mindre uppenbart vem som står bakom transaktionen och vad det handlar om för transaktion.

I syfte att öka transparensen och därigenom motverka att företag används för penningtvätt eller finansiering av terrorism finns Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. Bestämmelserna om registret finns i registerlagen och förordningen (2017:667) om registrering av verkliga huvudmän (registerförordningen), som genomför artiklarna 30 och 31 i det nuvarande penningtvättsdirektivet.

En verklig huvudman är en fysisk person som, ensam eller tillsammans med någon annan, ytterst äger eller kontrollerar en juridisk person eller en fysisk person för vars räkning en transaktion eller verksamhet utförs (1 kap. 3 § registerlagen). Bestämmelserna i registerlagen innebär att varje juridisk person är skyldig att ha tillförlitliga uppgifter om vem som är dess verkliga huvudman samt om arten och omfattningen av hans eller hennes intresse i den juridiska personen (2 kap. 1 § första stycket). Vidare krävs att uppgifterna ska anmälas till Bolagsverket, som ansvarar för det svenska registret. Det ska göras både i samband med registrering av den juridiska personen och vid ändrade förhållanden (2 kap. 3 § registerlagen). Det samma gäller även truster (1 kap. 1 § andra stycket och 2 kap. 7 § registerlagen).

Uppgifterna i det svenska registret över verkliga huvudmän är offentliga (3 kap. 3 § registerförordningen). Verksamhetsutövare, dvs. företag som enligt penningtvättslagen ska motverka att deras verksamhet missbrukas för penningtvätt och finansiering av terrorism, förutsätts göra sökningar i registret över verkliga huvudmän när de vidtar åtgärder för kundkännedom (3 kap. 8 § första stycket penningtvättslagen). Därutöver kan uppgifterna i registret användas i myndigheters underrättelseverksamhet, brottsbekämpande verksamhet eller tillsynsverksamhet. Registret kan även bidra till att media och det civila samhällets organisationer får bättre möjligheter till granskning och, som en positiv sidoeffekt, till att förtroendet för finansmarknaden ökar.

Enligt 3 kap. 2 § registerförordningen ska följande uppgifter finnas i registret:

- företagsnamn eller namn och, i förekommande fall, organisationsnummer,
- namn, medborgarskap, bosättningsland och personnummer eller samordningsnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum för verkliga huvudmän, och
- uppgift om arten och omfattningen av de verkliga huvudmännens intresse.

Om en verklig huvudman utövar kontroll över den juridiska personen genom en annan juridisk person ska det i registret även finnas vissa uppgifter om den mellanliggande enheten.

Från kravet på registrering av verkliga huvudmän finns vissa undantag. Om det inte finns någon verklig huvudman eller om det inte går att fastställa vem som är det, ska det i stället finnas uppgift om detta i registret (2 kap. 1 § första stycket och 3 § första stycket registerlagen). Därutöver finns ett undantag från att anmäla namn på verkliga huvudmän som gäller i vissa fall då det skulle riskera att avslöja de verkliga huvudmännens åskådning eller, såvitt avser dem, känsliga personuppgifter enligt artikel 9.1 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (EU:s dataskyddsförordning). Det kan exempelvis gälla etniskt ursprung eller politiska åsikter. Undantaget gäller bl.a. för ideella föreningar som är juridiska personer och som har politisk, religiöst eller kulturellt ändamål samt trossamfund som inte sedan tidigare finns registrerade i handelsregistret (2 kap. 6 § registerlagen).

3.2 EU-domstolen har underkänt delar av regleringen kring tillgången till uppgifter

Enligt artikel 30.5 i det nuvarande penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att uppgifterna om verkligt huvudmannskap är tillgängliga i samtliga fall för bl.a. allmänheten.

Den 22 november 2022 meddelade EU-domstolen i de förenade målen C-37/20 och C-601/20, WM och Sovim SA mot Luxemburg Business Register en dom som gällde frågan om det är i överensstämmelse med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (stadgan) och EU:s dataskyddsförordning att uppgifterna i registret över verkliga huvudmän (i Luxemburg) är tillgängliga för allmänheten, utan att det måste styrkas att ett berättigat intresse av uppgifterna finns.

EU-domstolen bekräftade att allmänhetens tillgång till information om verkliga huvudmän är ett ingrepp i de rättigheter som garanteras i artiklarna 7 och 8 i stadgan, dvs. rätten till respekt för bl.a. privatliv och rätten till skydd för personuppgifter. I fråga om hur allvarligt ingreppet är framhöll domstolen att informationen från registren kan möjliggöra en sammanställning av vissa personuppgifter av mer eller mindre omfattande karaktär och att det ligger i sakens natur att tillgängliggörande av informationen till allmänheten innebär att ett obegränsat antal personer kan få tillgång till informationen. Domstolen framhöll även att det får till följd att personer som vill ha tillgång till uppgifterna av andra skäl än de som har med de mål som eftersträvas med registret, kan få tillgång till uppgifterna och att den möjligheten dessutom är ännu mer lättillgänglig när uppgifterna – som i Luxemburgs fall – finns på internet. Vidare konstaterade domstolen att följderna av ett eventuellt missbruk av personuppgifterna förvärras av att uppgifterna, sedan de har gjorts tillgängliga för allmänheten, kan lagras och spridas och att det då kan bli ännu svårare, eller till och med omöjligt, för den verkliga huvudmannen att på ett effektivt sätt försvara sig mot missbruk av personuppgifterna (punkterna 40–44).

Ett ingrepp i rättigheterna i stadgan kan i vissa fall vara motiverat. Det förutsätter dock att begränsningen av den aktuella rättigheten är nödvändig och görs i syfte att uppnå ett mål av allmänt samhällsintresse eller för att tillgodose behovet av att skydda andra människors rättigheter och friheter. Dessutom krävs att åtgärden är föreskriven i lag, är förenlig med det väsentliga innehållet i rättigheterna och friheterna som garanteras enligt stadgan, och är proportionerlig (artikel 52.1 i stadgan).

När det gäller frågan om ingreppet i de rättigheter som garanteras genom stadgan är motiverat i fråga om allmänhetens tillgång till uppgifter om verkliga huvudmän konstaterade EU-domstolen att intresset av att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism i och för sig är ett mål av allmänt intresse som kan motivera ingrepp i de grundläggande rättigheterna, men ansåg inte att det styrkts att ingreppet var absolut nödvändigt eller proportionerligt (punkterna 59, 76 och 86). EU-domstolen underkände därför den nuvarande ordningen, dvs. att uppgifterna i registret är tillgängliga för allmänheten utan att ett berättigat intresse av uppgifterna krävs.

EU-domstolens dom beaktas i sjätte penningtvättsdirektivet. I sjätte penningtvättsdirektivet ställs krav på att medlemsstaterna ska säkerställa att fysiska och juridiska personer som har ett berättigat intresse ska få tillgång till vissa uppgifter i registret (artikel 12). Dessutom finns detaljerade regler kring hur ett berättigat intresse ska fastställas.

4 Sammankopplingen av register

Promemorians bedömning: Bolagsverket bör arbeta i riktningen att registret över verkliga huvudmän ska vara sammankopplat med utländska register via den centrala europeiska plattformen.

Skälen för promemorians bedömning: Redan genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/843 av den 30 maj 2018, som är ett ändringsdirektiv i förhållande till det nuvarande penningtvättsdirektivet, blev det klart att medlemsstaternas register över verkliga huvudmän ska kopplas samman via den centrala europeiska plattformen som inrättats genom ett annat direktiv. Det är Europeiska kommissionen som svarar för driften av plattformen. Avsikten var att sammankopplingen skulle ha genomförts senast den 10 mars 2021. Sammankopplingen har dock försenats och det tekniska arbetet för att förbereda inför den pågår alltjämt. I sjätte penningtvättsdirektivet finns i artikel 10.19 en bestämmelse som anger att registren ska vara sammankopplade. Bolagsverket bör fortsätta att arbeta i riktningen att registret över verkliga huvudmän ska vara sammankopplat med utländska register via den centrala europeiska plattformen.

Avsikten är att de som ska kunna få del av uppgifter från de sammankopplade registren ska delas in i olika kategorier med olika behörigheter. Dessa kategorier bestäms på EU-nivå. Om Bolagsverkets kategoriserar exempelvis en tjänsteman hos Skatteverket till den behörighetskategorin som innebär rätt till obegränsad tillgång till registret, innebär det att den

personen också kan få obegränsad tillgång till uppgifter i andra medlemsstaters register som ingår i sammankopplingen. Detta innebär att det även finns behov av att ta fram en behörighetslösning där de som vill ha del av uppgifter har möjlighet visa att de tillhör en viss kategori. Frågor som har med behörighetslösningen att göra behandlas inte detta lagstiftningsärende.

5 Offentlighet och sekretess

5.1 Offentlighet

5.1.1 Registret över verkliga huvudmän bidrar till ökad transparens

En av hörnstenarna i den svenska rättsordningen är offentlighetsprincipen. Principen säkerställer en rätt till insyn i den statliga och kommunala verksamheten. Genom offentlighetsprincipen underlättas bl.a. granskning av den verksamhet som bedrivs. Offentlighetsprincipen består av flera delar, varav en av dessa är rätten att ta del av allmänna handlingar och få del av uppgifter från sådana handlingar (2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen och 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]). Även myndigheter har som huvudregel rätt att få del av uppgifter från andra myndigheter (6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen).

Möjligheterna för enskilda och myndigheter att få del av allmänna handlingar och uppgifter kan i vissa fall begränsas. Så kan göras bl.a. med hänsyn till förhållandet till en annan stat eller mellanfolklig organisation eller skyddet för den enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden (2 kap. 2 § första stycket 1 och 6 tryckfrihetsförordningen och 6 kap. 4 och 5 §§ offentlighets- och sekretesslagen).

Registret över verkliga huvudmän har länge varit öppet för sökning via Bolagsverkets hemsida. Det kan då sällan ha funnits ett behov för den enskilde att framställa en uttrycklig begäran till Bolagsverket om att få ta del av uppgifter ur registret. Som ovan nämns, kan uppgifter ur registret dock begäras ut med stöd av rätten att ta del av allmänna handlingar. Det handlar då juridiskt sett om att en *allmän handling* begärs ut eller att uppgifter ur en allmän handling efterfrågas.

En handling är allmän om den *förvaras* hos samt är *inkommen* till eller är *upprättad* hos myndigheten (2 kap. 4 § tryckfrihetsförordningen). Med handling avses inte bara en framställning i skrift eller bild, utan även upptagningar som endast går att ta del av, exempelvis läsas, med hjälp av tekniska hjälpmedel (2 kap. 3 § tryckfrihetsförordningen). I tryckfrihetsförordningen används uttrycket upptagning för automatiserad behandling för datalagrad information. En sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling anses förvarad hos myndigheten förutsatt att myndigheten kan göra sammanställningen tillgänglig med rutinbetonade åtgärder (2 kap. 6 § andra stycket tryckfrihetsförordningen).

Den som med stöd av rätten att ta del av allmänna handlingar begär ut uppgifter från registret över verkliga huvudmän kan sägas efterfråga en form av sammanställning från registret. Det rör sig då om en sammanställning från en upptagning för automatiserad behandling som kan göras tillgänglig med rutinbetonade åtgärder. Det kan även handla om uppgifter ur en allmän handling som begärs ut, eftersom register i sig kan utgöra allmänna handlingar. Register som förs fortlöpande – likt registret över verkliga huvudmän – anses ha upprättats när de har färdigställts för anteckning eller införelse (2 kap. 10 § andra stycket tryckfrihetsförordningen).

Registret över verkliga huvudmän innehåller en stor mängd personuppgifter, dvs. uppgifter som direkt eller indirekt kan hänföras till en fysisk person. I EU:s dataskyddsförordning finns bestämmelser som gäller fysiska personers skydd vad gäller behandlingen av deras personuppgifter (artikel 1). Förordningen är tillämplig på sådan behandling som sker helt eller delvis automatiskt och annan behandling som inte är automatisk men som avser personuppgifter som ingår i eller kommer att ingå i ett register (artikel 2). Förordningen är alltså tillämplig vad gäller registret över verkliga huvudmän. Det betyder bl.a. att den personuppgiftsbehandling som sker vid utlämnande av uppgifterna i registret måste följa de krav som uppställs i förordningen och bestämmelser som kompletterar den förordningen.

Enligt tryckfrihetsförordningen finns ett undantag som innebär att en sammanställning av uppgifter ur en upptagning för automatiserad behandling i vissa fall inte anses förvarad hos myndigheten, och därmed inte heller är en allmän handling. Det gäller om den innehåller personuppgifter och det enligt lag eller förordning inte är tillåtet för myndigheten att göra sammanställningen tillgänglig (2 kap. 6 § andra stycket och 7 § tryckfrihetsförordningen).

5.1.2 Kravet på berättigat intresse gäller formerna för utlämnande

Promemorians förslag: Det ska i registerlagen tas in en upplysningsbestämmelse som klargör att de nya bestämmelserna reglerar frågor om behandling av personuppgifter och formerna för utlämnande av uppgifter, medan bestämmelser om utlämnande av handlingar och uppgifter finns i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.

Promemorians bedömning: Bestämmelserna i sjätte penningtvättsdirektivet om berättigat intresse avser formerna för hur uppgifter lämnas ut. Bestämmelserna påverkar däremot inte möjligheten i sig för andra myndigheter och enskilda att få del av uppgifter och handlingar.

Bestämmelserna utesluter inte att uppgifter ur registret kan lämnas ut elektroniskt till andra som har legitimt intresse av uppgifter än de som har s.k. berättigat intresse utifrån de ändamål som direktivet beaktar.

Skälen för promemorians förslag och bedömning: Uppgifterna i registret över verkliga huvudmän kan, som ovan nämns, begäras ut av enskilda med stöd av rätten att ta del av allmänna handlingar enligt tryckfrihetsförordningen (2 kap. 1 §). Uppgifterna kan även begäras ut av

enskilda och myndigheter med stöd av bestämmelser i offentlighets- och sekretesslagen (6 kap. 4 och 5 §§). Det förhållandet att det i sjätte penningtvättsdirektivet finns bestämmelser som innebär att de från allmänheten med ett s.k. berättigat intresse ska kunna få *tillgång till* uppgifter i register över verkliga huvudmän väcker frågan vad det innebär för möjligheten att ta del av uppgifterna i registret över verkliga huvudmän med stöd av tryckfrihetsförordningens och offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser.

Av artikel 12.1 i sjätte penningtvättsdirektivet följer att varje fysisk eller juridisk person som kan styrka ett berättigat intresse vad gäller förebyggande och bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt och finansiering av terrorism, ska få *tillgång till* uppgifter i registret över verkliga huvudmän. Uttrycket ”tillgång till” skulle kunna relatera till antingen en kontext som handlar om offentlighet respektive sekretess eller en kontext som handlar om skydd av personuppgifter. Artikeln kan med andra ord förstås som att det krävs ett berättigat intresse för att allmänheten över huvud taget ska kunna få del av uppgifterna eller att det krävs ett berättigat intresse för att allmänheten ska kunna få del av uppgifterna på ett visst sätt, exempelvis elektroniskt. Det skulle också kunna relatera till båda dessa aspekter. Lydelsen i artikel 12.1 i sjätte penningtvättsdirektivet väcker även frågan om den syftar till att enbart säkerställa att de som anges däri kan få tillgången till uppgifterna eller om syftet även är att begränsa andras tillgång.

Efter en uppräknig av de uppgifter som allmänheten med berättigat intresse ska få tillgång till anges i artikel 12.1 att ”[t]illgång enligt denna punkt ska beviljas på elektronisk väg”. Det skulle kunna tala för att regeln i dess helhet avser sättet som uppgifterna kan lämnas ut på, men det skulle likväl kunna betyda att den första delen av punkten handlar om huruvida uppgifterna över huvud taget ska kunna lämnas ut och därefter regleras sättet som de i så fall kan lämnas ut på.

Det kan i sammanhanget noteras att det i artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet finns en regel om sekretess som uttrycks i termer av undantag från *tillgång*. Artikeln handlar om att det under exceptionella omständigheter ska vara möjligt att begränsa tillgången till uppgifterna, exempelvis om tillgången till uppgifterna skulle innebära att den verkliga huvudmannen utsätts för risk för trakasserier, hot eller våld. Att det i den bestämmelsen används ordet *tillgång* i en kontext som avser offentlighet och sekretess skulle kunna tala för att även artikel 12.1, där detta ord också används, ska tolkas utifrån en sådan kontext. Artikel 15 skulle då kunna förstås som ytterligare en skyddsbarriär för uppgifterna vid sidan av artikel 12.1. Medan artikel 12.1 i så fall avgränsar mottagarkretsen till uppgifterna, skulle artikel 15 innebära att det i exceptionella fall kan vara möjligt att neka denna krets tillgång till vissa specifika uppgifter. Att det av inledningen till artikel 15 framgår att regeln utgör ett undantag från den rätt som allmänheten med berättigat intresse har att få tillgång till uppgifterna – utan att nämna allmänheten som inte har ett berättigat intresse – talar för en sådan tolkning.

Det förhållandet att det finns en specifik regel som rör sekretess, dvs. artikel 15, kan däremot tala för att artikel 12.1 i stället gäller sättet som uppgifterna kan lämnas ut på.

Som framgår ovan går det att finna argument för båda tolkningarna av uttrycket *tillgång till* i artikel 12.1. Som utredningen framhåller behöver bestämmelserna som rör berättigat intresse av uppgifterna tolkas i ljuset av avgörandet från EU-domstolen i de förenade målen C-37/20 och C-601/20, som lett fram till att kravet på berättigat intresse har införts (se betänkandet s. 405). Dessutom bör det hållas i åtanke att sjätte penningtvättsdirektivet troligen vilar på ett perspektiv som utgår från nationella register som inte präglas av lika hög grad av offentlighet som det svenska registret, vilket kan ha påverkat hur reglerna i direktivet har formulerats – exempelvis det förhållandet att allmänheten som inte har ett berättigat intresse inte nämns i sekretessbestämmelsen i artikel 15.

I likhet med utredningen anser promemorian att domstolen gör flera uttalanden som visar på att domstolens ställningstagande grundar sig på att uppgifterna om verkligt huvudmannaskap görs allmänt tillgängliga på elektronisk väg och utan att den enskilde behöver framställa en begäran om att få ta del av uppgifter i varje enskilt fall, dvs. att det handlar om på vilket sätt som allmänheten ska kunna få del av uppgifterna.

I EU-domstolens dom ställs allmänhetens tillgång till uppgifterna i registret mot rätten till respekt för bl.a. privatliv och rätten till skydd för personuppgifter. När det gäller rätten till respekt för privatliv framgår av punkt 38 i domen att allmänhetens tillgång till uppgifterna påverkar den rättigheten eftersom det handlar om information om identifierade fysiska personer – verkliga huvudmän. Det anges däremot inte att det skulle handla om några specifika typer av uppgifter som är särskilt skyddsvärda. Längre ned i domen redogör EU-domstolen för de risker som allmänhetens tillgång till uppgifterna för med sig: att det kan göra det möjligt för personer att fritt få tillgång till uppgifterna av skäl som inte har med bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism att göra, att uppgifterna sedan de har gjorts tillgängliga för allmänheten inte bara kan konsulteras fritt utan även lagras och spridas, samt att det blir ännu svårare, eller till och med omöjligt, för berörda personer att på ett effektivt sätt försvara sig mot missbruk (punkterna 42 och 43 i domen). Inte heller i detta sammanhang avgränsas resonemanget till att gälla vissa särskilda uppgifter som allmänheten inte bör få del av. De argument som EU-domstolen för fram till stöd för sin slutsats är sådana som kan härledas till de principer som skyddet av personuppgifter vilar på (jfr de allmänna principerna om ändamålsbegränsning samt integritet och konfidentialitet i artikel 5.1 b och f i EU:s dataskyddsförordning).

Promemorian anser därför att varken EU-domstolens dom, och följaktligen inte heller direktivets bestämmelser, kan uppfattas som ett förbud mot att personer som inte bedöms ha ett berättigat intresse får del av uppgifter om verkligt huvudmannaskap. Genom domen klargörs att begränsningen vad gäller tillgång handlar om formerna för utlämnande. Bestämmelserna om berättigat intresse i direktivet påverkar därmed inte myndigheters och enskildas möjligheter att ta del av handlingar och uppgifter i sig. I sådana frågor gäller fortfarande tryckfrihetsförordningens och offentlighets- och sekretesslagens bestämmelser. Det bör i registerlagen tas in en bestämmelse som upplyser om det förhållandet.

Artikel 12 i sjätte penningtvättsdirektivet måste vidare, enligt promemorians uppfattning, förstås som att den säkerställer att de personer som har ett legitimt intresse av att få uppgifterna *enligt de syften som*

beaktas i direktivet – ett berättigat intresse enligt direktivets terminologi – garanteras en *rätt till* att få del av uppgifterna elektroniskt. Den anger däremot inte vad som gäller för de personer som i och för sig har ett legitimt intresse av uppgifterna, men av andra skäl än sådana som beaktas i direktivet, dvs. skäl som inte har med att förebygga och bekämpa penningtvätt, brott till penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt promemorians uppfattning utesluter varken domen från EU-domstolen eller sjätte penningtvättsdirektivet att sådana personer kan få del av uppgifterna elektroniskt (jfr skäl 36 till sjätte penningtvättsdirektivet). De garanteras däremot inte någon sådan *rätt* enligt sjätte penningtvättsdirektivet.

5.2 Sekretess för vissa uppgifter i registret

Promemorians förslag: Det ska införas en bestämmelse som bryter sekretessen enligt 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen som gäller till förmån för personer som riskerar att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgift om bl.a. bostadsadress röjs. Den sekretessbrytande bestämmelsen ska gälla uppgift om bostadsadress och gälla i förhållande till

1. vissa myndigheter och utländska organ samt Sveriges advokatsamfund styrelse och disciplinnämnd och utländska självreglerande organ vid utförandet av vissa tillsynsuppgifter, och

2. ansvariga enheter som avses i artikel 3.3 b i penningtvättsförordningen som i hemlandet har en offentlig funktion.

Direktivets bestämmelser om statistik och rapportering till kommissionen i fråga om tillämpningen av sekretess för uppgifter i registret över verkliga huvudmän ska genomföras på lägre nivå än lag.

Promemorians bedömning: Det finns behov av att kunna sekretessbelägga en uppgift om en verkliga huvudmans bostadsadress i registret över verkliga huvudmän, om det finns risk för att den verkliga huvudmannen kommer att utsättas för våld eller hot eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Befintliga bestämmelser om sekretess är tillräckliga för att tillgodose behovet av sekretess och det krav på sekretess för uppgifter i registret som finns i sjätte penningtvättsdirektivet. Befintliga sekretessbestämmelser är även tillräckliga för att i vid behov kunna skydda uppgifter från utländska register över verkliga huvudmän som myndigheter får del av.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Sjätte penningtvättsdirektivet innebär krav på sekretess i vissa fall

Artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet har rubriken ”undantag från reglerna gällande tillgång till register över verkligt huvudmannaskap”. I artikeln uppställs krav på att det i undantagsfall – som ska fastställas i nationell rätt – ska gå att neka tillgång till alla eller vissa uppgifter i registret över verkliga huvudmän, dvs. krav på att uppgifter ska kunna sekretessbeläggas. Det gäller om röjande av uppgifterna skulle utsätta den verkliga huvudmannen för en oproportionell risk för bedrägeri, kidnapp-

ning, utpressning, trakasserier, våld eller hot. Det gäller även om den verkliga huvudmannen är underårig eller av andra skäl saknar rätts-handlingsförmåga.

Undantag från tillgången till uppgifter ska, enligt samma artikel, kunna ställas upp i förhållande till ansvariga enheter som har rätt till uppgifter när de utför kundkännedomsgärder (artikel 11.3) och andra fysiska och juridiska personer som bedömts ha ett berättigat intresse av uppgifterna (artikel 12.1), dock inte i förhållande till sådana ansvariga enheter som är notarier, advokater eller andra oberoende jurister, och samtidigt är offentliga tjänstemän, när de utför vissa särskilt angivna tjänster.

Bedömningen av om förutsättningarna för att neka tillgång ska göras från fall till fall efter en detaljerad bedömning av omständigheternas exceptionella karaktär. Om en sådan tillgång nekas ska beslutet kunna bli föremål för en administrativ omprövning och rätten till ett effektivt rättsmedel ska garanteras. Därutöver följer av artikeln att medlemsstater årligen ska publicera statistik över antalet gånger som undantaget tillämpats och rapportera detta till kommissionen.

Artikel 15 motsvarar till stor del artikel 30.9 i det nuvarande penningtvättsdirektivet (se även artikel 31.7). Sekretessen enligt artikel 30.9 i det nuvarande penningtvättsdirektivet är dock frivillig och någon bestämmelse som ger sådant skydd har inte införts i svensk rätt.

Enligt artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet är införande av möjlighet till sekretess för uppgifter i registret inte längre en valmöjlighet utan en skyldighet (jfr ”may” och ”shall”). Det betyder att en sådan sekretess nu måste införas i den mån det inte redan finns sekretessbestämmelser i nationell rätt som ger motsvarande skydd.

Medlemsstaternas handlingsutrymme vid genomförandet av sekretessbestämmelsen i direktivet

Enligt promemorians uppfattning är lydelsen i artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet inte entydig i fråga om vilket handlingsutrymme som medlemsstaterna har att bestämma hur omfattande sekretessen ska vara. Å ena sidan finns det formuleringar som tyder på ett förhållandevis stort handlingsutrymme. I bestämmelsen finns skrivningar som ”[i] undantagsfall som ska fastställas i nationell rätt...” och skrivningar som innebär att undantaget ska gälla ”alla eller vissa personuppgifter” och ska beviljas ”från fall till fall efter en detaljerad bedömning av omständigheternas exceptionella karaktär...”. Å andra sidan innehåller artikel 15 förhållandevis specifika skrivningar om att undantaget ska gälla när den verkliga huvudmannen riskerar att utsättas för olika typer av brott. Det förhållandet att artikeln inte innehåller någon anvisning om i vilka situationer som uppgifter om underåriga och personer som av andra skäl saknar rätts-handlingsförmåga ska omfattas av sekretess, skulle vidare kunna tolkas som att den innebär krav på att samtliga uppgifter om dem ska sekretessbeläggas och då oavsett eventuell skada av att uppgifterna röjs.

Enligt promemorians uppfattning talar övervägande skäl för den av de ovan nämnda tolkningarna som ger medlemsstaternas störst handlingsutrymme vid genomförandet av sekretessbestämmelsen gäller. Framför allt skrivningen om att sekretessen ska gälla ”[i] undantagsfall som ska fastställas i nationell rätt...” är svår att förstå på annat sätt. Dessutom

ligger en sådan tolkning – som säkerställer att sekretessen inte blir mer långtgående än vad varje medlemsstat anser är nödvändig – i linje med det övergripande ändamålet med registret att öka transparensen när det gäller vilka som är verkliga huvudmän. Nedan följer en redogörelse över vilka uppgifter som promemorian anser bör kunna omfattas av sekretess.

Uppgifter i registret som det finns behov av att kunna sekretessbelägga

Som utredningen redogör för kan en underårig person vara verklig huvudman (se betänkandet s. 413). Så kan exempelvis vara fallet om den underårige har fyllt 16 år och förmyndarna låter honom eller henne driva rörelse och överförmyndaren har gett sitt samtycke till det (13 kap. 13 § föräldrabalken). Så kan även vara fallet om den underårige har ett aktieinnehav som uppgår till en sådan storlek att personen är verklig huvudman enligt registerlagens bestämmelser. Även den som har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken och saknar rättshandlingsförmåga kan äga aktier i sådan omfattning. Någon sekretess som omfattar uppgifter i registret över verkliga huvudmän om underåriga personer och personer som av andra skäl saknar rättshandlingsförmåga finns inte i nationell rätt i dag. Det finns inte heller någon möjlighet till sekretess för uppgifter i registret som gäller till förmån för verkliga huvudmän som riskerar att utsättas för bedrägeri, kidnappning, utpressning, trakasserier, våld eller hot.

Som framgår av avsnitt 3.1 finns det i registret över verkliga huvudmän uppgifter om de verkliga huvudmännens namn, medborgarskap, bosättningsland och personnummer eller samordningsnummer eller, om sådant saknas, födelsedatum för verkliga huvudmän. Dessutom finns det uppgifter om arten och omfattningen av de verkliga huvudmännens intresse i de juridiska personerna och trusterna. Utredningen har ansett att de uppgifter som finns registret i dag inte kan anses vara så känsliga att de bör skyddas av sekretess. Utredningen har vidare bedömt att det förhållandet att uppgifterna gäller en underårig person eller en person som av andra skäl saknar rättshandlingsförmåga inte ger anledning att göra en annan bedömning (se betänkandet s. 414).

Promemorian delar utredningens slutsatser i dessa frågor. Det bör i sammanhanget även nämnas att regeringen vid genomförandet av det nuvarande penningtvättsdirektivet inte fann anledning att införa sekretess för uppgifterna i register över verkliga huvudmän (prop. 2018/19:150 s. 88). Det har inte skett någon förändring sedan dess som ger anledning att omvärdera ställningstagandet i fråga om de uppgifter som finns i registret i dag. När den nya penningtvättsförordningen börjar tillämpas kommer det däremot att innebära förändringar vad gäller registrets innehåll som påverkar ställningstagandet. Från och med juli 2027 kommer det att i registret över verkliga huvudmän även finnas uppgifter om verkliga huvudmäns bostadsadresser (artikel 62 i förordningen). Sekretessbestämmelsen i artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet tar sikte också på sådana uppgifter som kommer att finnas i registret först när penningtvättsförordningen börjar tillämpas. Det får till följd att det även finns behov att bedöma behovet av att kunna sekretessbelägga uppgifter som tillkommer då.

Enligt promemorians uppfattning är bostadsadress en sådan uppgift som det i vissa fall kan finnas behov av att kunna sekretessbelägga för att skydda den verkliga huvudmannen mot att utsättas för vissa brott eller andra allvarliga men. För en verklig huvudman som är utsatt för förföljelse kan konsekvenserna av att dennes bostadsadress röjs bli allvarliga. Det förhållande att bostadsadressen röjs kan innebära att personen i fråga tvingas flytta för att dennes säkerhet ska kunna upprätthållas (jfr. prop. 2005/06:161 s. 49). Behovet av att i vissa situationer kunna sekretessbelägga en verklig huvudmans bostadsadress gäller både om den verkliga huvudmannen i fråga har eller saknar rättshandlingsförmåga.

Sammanfattningsvis anser promemorian att det finns behov av möjlighet att sekretessbelägga uppgifter om verkliga huvudmäns bostadsadresser i registret över verkliga huvudmän. För uppgifter i aktiebolagsregistret och handelsregistret finns det visserligen inte någon möjlighet att sekretessbelägga adresser till de registrerade personerna (jfr 21 kap. 3 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen). I dessa register finns det dock endast krav på uppgift om postadress, vilket inte behöver vara samma sak som bostadsadress (4 § handelsregisterlag [1974:157] och 1 kap. 3 § aktiebolagsförordningen). Det skulle exempelvis vara möjligt att uppfylla kravet på postadress genom att en boxadress anges (prop. 2005/06:161 s. 54). Det är ytterst EU-domstolen som tolkar unionsrätten Om begreppet bostadsadress i det unionsrättsliga penningtvättsregelverket ger utrymme för att i stället för den faktiska bostadsadressen ange postadressen är, enligt promemorians uppfattning, i dagsläget inte klart. Förutsatt att det med detta begrepp avses den faktiska bostadsadressen skiljer sig förutsättningarna för att undvika registrering av bostadsadress i aktiebolagsregistret och handelsregistret å ena sidan och registret över verkliga huvudmän å andra sidan emellertid åt. Vad som gäller för uppgifterna om adress i aktiebolagsregistret och handelsregistret kan därmed inte tas som utgångspunkt för vad som ska gälla i fråga om bostadsadress i registret över verkliga huvudmän.

Befintlig sekretessbestämmelse är tillräcklig

Av 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen följer att uppgifter om den enskildes bostadsadress kan sekretessbeläggas, om det av särskild anledning kan antas att den enskilde kan komma att utsättas för hot eller våld eller lida annat allvarligt men om uppgiften röjs. Bestämmelsen är tillämplig hos alla myndigheter, oavsett i vilket sammanhang uppgiften förekommer. Som framgått under föregående rubrik finns dock vissa undantag, bl.a. i fråga om uppgifter i aktiebolagsregistret och handelsregistret.

När en ny sekretessbestämmelse införs ska skyddsintresset vägas mot intresset av insyn hos den myndighet där uppgifterna i fråga finns. Avvägningen mellan dessas intressen avspeglas vanligen i det skaderekvisit som tas in i bestämmelsen (för en närmare redogörelse, se prop. 2012/13:192 s. 33 f.). När det gäller bestämmelsen i 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen har den avvägningen mynnat ut i att ett s.k. kvalificerat rakt skaderekvisit, dvs. en stark presumtion för offentlighet.

Enligt promemorians bedömning bör bestämmelsen i 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen vara tillräcklig för att uppfylla behovet av sekretess för uppgifter om verkliga huvudmäns bostadsadresser. Bestämmelsen bedöms även uppfylla de krav på sekretess som finns i artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet och, som enligt promemorians bedömning, ger medlemsstaterna förhållandevis stort utrymme att bestämma vilka uppgifter som ska skyddas av sekretess och under vilka omständigheter. Av artikel 15 framgår att sekretessen bl.a. ska gälla om röjande av uppgiften skulle utsätta den verkliga huvudmannen för en oproportionell risk för bedrägeri, kidnappning, utpressning av olika slag, trakasserier, våld eller hot. De situationer som regeln tar sikte på får anses innefattas i ”hot eller våld” eller ”annat allvarligt men” enligt i 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen. Vidare framstår den avvägning som gjorts mellan skydds- respektive insynsintresse i den nämnda bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen som resulterat i ett kvalificerat rakt skaderekvisit ändamålsenlig även för att uppnå syftet med artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet.

Promemorian anser därför att kravet på sekretess enligt artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet redan är uppfyllt i nationell rätt genom bestämmelsen i 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen.

Det finns behov av en sekretessbrytande bestämmelse

En uppgift om en verklig huvudmans bostadsadress kan bidra till att identifiera vem personen är. Uppgiften kan antas vara av större betydelse när det handlar om en person som saknar personnummer och därmed inte kan identifieras på det sättet. Uppgiften om bostadsadress kan även möjliggöra att det går att få kontakt med den verkliga huvudmannen.

Det är viktigt att den sekretess som föreslås ska kunna gälla i vissa fall för uppgifter om verkliga huvudmäns bostadsadresser i registret över verkliga huvudmän inte försvårar brottsbekämpande myndigheters arbete, arbete som myndigheter bedriver i syfte att förhindra att sanktioner kringgås eller inte genomförs och den tillsyn som bedrivs av myndigheter och självreglerande organ på området. Det är dessutom viktigt att ansvariga enheter som är notarier, advokater eller andra oberoende jurister, som i hemlandet har en offentlig funktion när de på en klients vägnar och för dennes räkning deltar i eller bistår vid planering eller utförande av vissa typer av transaktioner, kan få del av fullständiga uppgifter om verkliga huvudmän. Det gäller bl.a. i samband med köp och försäljning av fastigheter och företag och vid säkerställande av kapital för att bilda, driva eller leda företag. I uttrycket ansvariga enheter ingår verksamhetsutövare som är den svenska benämningen på ansvariga enheter vars verksamhet omfattas av penningtvättslagen. Det borde dock inte förekomma att sådana bedriver den typ av verksamhet som avses och samtidigt innehar offentliga funktioner. Mot bakgrund av att det kan finnas utländska ansvariga enheter som bedriver den typen av verksamhet och samtidigt innehar en offentlig funktion, som vill ha del av sekretessbelagda uppgifter i registret över verkliga huvudmän finns det ändå behov av att ta ställning till vad som ska gälla i fråga om sekretess i den situationen. Det är möjligt att sekretessen i vissa av dessa fall upphör att gälla till följd av den verkliga huvudmannens samtycke (10 kap. 1 § och 12 kap. 2 § första stycket offentlig-

hets- och sekretesslagen). Det kan dock inte förutsättas att ett samtycke finns i alla fall.

Den 1 april 2025 träder lagen (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna i kraft. Regeringen har i förarbetena till lagen redogjort för behovet av att brottsbekämpande myndigheter kan få del av kontaktuppgifter till enskilda från andra myndigheter (prop. 2024/25:65). Regeringen har då gjort bedömningen att brottsbekämpningens intresse av att få tillgång till kontaktuppgifter väger tyngre än det intrång i den personliga integriteten det kan innebära att lämna ut dessa uppgifter till brottsbekämpningen (s. 77). Det finns inte anledning att göra en annan bedömning i detta lagstiftningsärende.

Som ovan framgår anser promemorian att det förutom brottsbekämpande myndigheter, finns behov av att även vissa andra myndigheter, självreglerande organ med tillsynsuppgifter på området och vissa ansvariga enheter kan få del av uppgifter om verkliga huvudmäns bostadsadresser. Det rör sig alltså om en vidare krets av mottagare än de som är uppgiftsmottagare enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna. Samtliga mottagare som nu är i fråga har dock gemensamt att de bedriver arbete för att bekämpa brottslighet i form av penningtvätt, förbrott till penningtvätt, finansiering av terrorism eller att riktade ekonomiska sanktioner kringgås eller inte genomförs. När det gäller de självreglerande organen handlar det dessutom om att de fullgör en uppgift åt staten och de kommer, enligt sjätte penningtvättsdirektivet från sommaren 2027 själv stå under tillsyn av en myndighet (artikel 52). För svensk del rör det sig om Sveriges advokatsamfundets styrelse och disciplinnämnd.

Eftersom penningtvätt, finansiering av terrorism och kringgående eller underlåtenhet att genomföra sanktioner i många fall är gränsöverskridande är det nödvändigt att även myndigheter i andra medlemsstater kan få del av fullständiga uppgifter om verkligt huvudmannaskap som ett led i att bekämpa och förhindra brottsligheten.

Enligt promemorians bedömning väger intresset av uppgifterna om bostadsadress för dessa mottagare – såväl brottsbekämpande myndigheter som de andra mottagarna som nämnts ovan – alltså tyngre än det intrång i den personliga integriteten som det kan innebära att dessa uppgifter lämnas ut. I jämförelse med exempelvis uppgifter om hälsa handlar det inte om särskilt integritetskänsliga uppgifter. Det handlar dessutom om uppgifter som finns hos Bolagsverket som en följd av verkligt huvudmannaskap, vilket får anses vara ett frivilligt åtagande av den enskilde.

Sammantaget görs alltså bedömningen att det inte ska gälla någon sekretess för verkliga huvudmäns bostadsadress i förhållande till de som nämnts ovan. Det handlar då om de myndigheter, utländska organ och självreglerande organ som anges i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet (se mer i avsnitt 6.2.2) samt ansvariga enheter som avses i artikel 3.3 b i penningtvättsförordningen – dvs. notarier, advokater eller andra oberoende jurister i samband med vissa tjänster – som i hemlandet har en offentlig funktion.

När det gäller uppgiftsskyldigheten gällande kontaktuppgifter för myndigheter till brottsbekämpande myndigheter enligt lagen om skyldighet att lämna uppgifter till brottsbekämpande myndigheter finns det möjligt för en myndighet att avstå från att lämna sekretessbelagda kontaktuppgifterna

om det finns synnerliga skäl (4 § tredje stycket). Promemorian föreslår inte att en motsvarande möjlighet ska gälla för Bolagsverket i fråga om uppgifter om bostadsadress i registret över verkliga huvudmän. Den nämnda uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter åligger samtliga myndigheter, dvs. även myndigheter som har tillgång till kontaktuppgifter till den enskilde utan att den enskilde själv har medverkat till detta. Enligt promemorians uppfattning är situationerna inte jämförbara.

Sammanfattningsvis anser promemorian att det finns behov av att införa en bestämmelse som bryter sekretessen för bostadsadress enligt 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen för uppgifter i registret över verkliga huvudmän i förhållande till de mottagare som nu nämnts. Det ligger i linje med vad som anges i artiklarna 11 och 15 i sjätte penningtvättsdirektivet om att sekretessen inte ska gälla i vissa situationer.

Det finns inte någon befintlig sekretessbrytande bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagen som är tillräcklig för att tillgodose det behovet. Den s.k. generalklausulen i 10 kap. 27 § – som innebär att en sekretessbelagd uppgift får lämnas till en myndighet, om det är uppenbart att intresset av att uppgiften lämnas har företräde framför det intresse som sekretessen ska skydda – borde sällan kunna tillämpas eftersom det inte är troligt att det för Bolagsverket är uppenbart att den andra myndighetens intresse har företräde framför skyddsintresset. Bestämmelsen är dessutom tänkt att användas som en ventil i situationer som inte har kunnat förutses i lagstiftningen. Den gäller inte i detta sammanhang.

Det finns inte heller någon befintlig uppgiftsskyldighet i lag eller förordning som är tillräcklig för att sekretessen ska brytas i den mån som krävs (10 kap. 28 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen). Den uppgiftsskyldighet som i vissa fall gäller enligt lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet (se 2 § förordningen [2016:775] om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet) bedöms exempelvis inte tillräcklig för att tillgodose behovet eftersom den endast gäller om en sådan samverkan finns. Inte heller den uppgiftsskyldighet som kommer att finnas enligt den nya lagen om skyldigheten att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna är tillräcklig. Den bryter, som ovan framgår, endast sekretess i förhållande till brottsbekämpande myndigheter och under förutsättningar att uppgifterna behövs i just den brottsbekämpande verksamheten.

Av det ovan anförda följer att det finns behov av att införa en ny sekretessbrytande bestämmelse. Det föreslås alltså att det i offentlighets- och sekretesslagen tas in en sekretessbrytande bestämmelse som innebär att sekretessen enligt 21 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen för bostadsadress inte ska gälla i förhållande till de myndigheter och självreglerande organ som avses i artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet samt vissa ansvariga enheter.

Särskilt om uppgifter i utländska register som ingår i sammankopplingen

Den tekniska lösningen för sammankoppling av register genom den centrala europeiska plattformen innebär att Bolagsverket kommer att kategorisera de som efterfrågar uppgifter och ”slussa” dem vidare till plattformen. Uppgifterna som fås från utländska registren genom plattformen

kommer däremot inte att gå genom Bolagsverket, utan direkt till mottagarna.

Det är i dagsläget oklart om den tekniska lösningen för sammankopplingen av registren genom den centrala europeiska plattformen kommer att innebära att vissa myndigheter kommer att få direktåtkomst till de utländska registren. Om så sker, får det till följd att de utländska registren anses förvarade hos dessa myndigheter i tryckfrihetsförordningens mening. Det betyder att uppgifterna däri kan begäras ut från dessa myndigheter med stöd av rätten att ta del av allmänna handlingar och uppgifter ur allmänna handlingar. Den omständigheten att den utländska myndigheten inte omfattas av offentlighetsprincipen påverkar inte i sig bedömningen (jfr prop. 2011/12:157 s. 8). Även om den mottagande myndigheten inte får del av uppgifterna genom direktåtkomst kan uppgifterna omfattas av rätten att ta del av allmänna handlingar och uppgifter ur allmänna handlingar om de hos den mottagande myndigheten tas in i allmänna handlingar,

Sekretessbestämmelsen i 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen – som ovan har bedömts kunna tillämpas för uppgifter om bostadsadress i registret över verkliga huvudmän – gäller även för uppgifter som myndigheter får del av från utländska register. Eventuell sekretess för uppgifter från utländska registren behöver även bedömas utifrån vad som anges i 15 kap. 1 a § offentlighets- och sekretesslagen. Den bestämmelsen gäller för uppgifter som fås från utländska organ och kan innebära att uppgifter som annars inte omfattas av sekretesskydd enligt svensk rätt skyddas med hänsyn till förhållandet till en annan stat eller mellanfolklig organisation (jfr 2 kap. 2 § första stycket 1 tryckfrihetsförordningen). Av bestämmelsen följer bl.a. att sekretess gäller för uppgift som en myndighet har fått från ett utländskt organ på grund av en bindande EU-rättsakt, om det kan antas att Sveriges möjlighet att delta i det internationella samarbete som avses i rättsakten försämras om uppgiften röjs. Med bindande EU-rättsakt avses bl.a. direktiv (prop. 2012/13:192 s. 31). I förarbetena till 15 kap. 1 a § offentlighets- och sekretesslagen angavs att det fanns behov av att säkerställa att Sverige kan skydda uppgifter om enskildas förhållanden som överlämnats till svenska myndigheter från andra stater eller mellanfolkliga organisationer, eftersom ett otillräckligt sekretesskydd även i detta avseende kan försvåra det internationella samarbetet och därmed skada Sverige. Vidare framhölls att om andra stater och mellanfolkliga organisationer inte skulle kunna förlita sig på att svenska myndigheter kan fullgöra sin skyldighet att i enlighet med rättsakter sekretessbelägga uppgifter som utbyts inom ramen för samarbetet, finns en uppenbar risk att dessa skulle bli mindre benägna att lämna uppgifter till Sverige (prop. 2012/13:192 s. 24 och 25).

Enligt 15 kap. 1 b § offentlighets- och sekretesslagen gäller sekretess för uppgifter som en myndighet har elektronisk tillgång till i en upptagning för automatiserad behandling hos en annan stat eller mellanfolklig organisation, om myndigheten inte får behandla uppgiften enligt en bindande EU-rättsakt. Den bestämmelsen har tillkommit i syfte att förhindra att en myndighet, som har direktåtkomst till ett utländskt register, på begäran om utlämnande av uppgifter ur registret ska behöva söka fram uppgifterna ur registret i strid med ändamålsbegränsningar eller

villkorade sökbegränsningar. Även denna bestämmelse kan vara tillämplig för mottagande myndigheter med direktåtkomst.

Promemorian har övervägt om det bör införas en sekretessbestämmelse som specifikt tar sikte på uppgifter från de utländska registren som ingår i sammankoppling i de situationer då uppgifterna hos den utländska registermyndigheten omfattas av mer långtgående sekretess än vad som följer av 21 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen, men har bedömt att så inte bör göras eftersom det finns ett visst skydd genom bestämmelsen i 15 kap. 1 a § offentlighets- och sekretesslagen. Det bedöms inte heller krävas enligt sjätte penningtvättsdirektivet. Något sådant förslag lämnas därför inte.

Möjlighet att överklaga

Enligt artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet ska beslut om att neka tillgång till uppgifter från registret över verkliga huvudmän kunna bli föremål för en administrativ prövning. Rätten till ett effektivt rättsmedel ska garanteras. Enligt utredningens bedömning uppfylls detta krav redan genom befintlig lagstiftning (se betänkandet s. 415).

Enligt 6 kap. 7 § första stycket 1 och andra stycket offentlighets- och sekretesslagen får beslut av en myndighet att inte lämna ut allmänna handlingar överklagas. Det betyder att Bolagsverkets beslut att neka utlämnande av en sammanställning av uppgifter från registret över verkliga huvudmän är överklagbart.

För att det ska finnas ett beslut att överklaga måste myndigheten ha fattat ett skriftligt beslut om avslag. Det är som utgångspunkt den anställda som har ansvar för vården av en handling som prövas om handlingen kan lämnas ut (6 kap. 3 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen). Enligt 6 kap 3 § andra stycket offentlighets- och sekretesslagen ska myndigheten dock på den enskildes begäran göra en prövning av om en handling kan lämnas ut. En sådan prövning mynnar ut i ett överklagbart beslut. Direktivets krav i denna del är därmed uppfyllt.

I den situationen att en enskild begär en uppgift ur en allmän handling gäller inte motsvarande möjlighet till överprövning (se 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen och 6 kap. 7 § samma lag motsatsvis). Frågan om en förfrågan om att få del av en uppgift ska behandlas som en begäran om utlämnande av allmän handling eller en begäran om uppgift ur en allmän handling har varit föremål för prövning i rättspraxis. Högsta förvaltningsdomstolen fann då att en begäran om utfående av uppgift skulle uppfattas som att den innefattade en begäran att få ta del av allmän handling, när utredningen inte kunde tjäna till vägledning för bedömningen av arten av framställningen (RÅ 82 2:68, se även JO 2014/15 s. 630). Mot den bakgrunden kan beslut om att neka utlämnande av uppgifter från registret över verkliga huvudmän i så gott som samtliga fall anses överklagbara. I de fall där det framgått att den enskilde grundar sin förfrågan på bestämmelsen om utfående av uppgift ur allmän handling i 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen, kan han eller hon ändra sin förfrågan till en begäran om utlämnande av allmän handling om Bolagsverket nekar utlämnande. Den enskilde har vid avslag då rätt att få ett skriftligt beslut av myndigheten som innebär att det finns möjlighet att överklaga beslutet.

Sammantaget gör promemorian därför bedömning att svensk rätt uppfyller direktivets krav i denna del.

Krav på statistik

Medlemsstaterna ska, enligt artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet, årligen publicera och till kommissionen rapportera statistik över antalet undantag från tillgången till uppgifterna – dvs. antalet gånger som utlämnande av uppgifterna nekats med hänvisning till sekretess – och de skäl som angetts för detta. Det är möjligt för regeringen att med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen föreskriva en bestämmelse med sådant innehåll.

6 Behandling av personuppgifter

6.1 En reglering i lag

Promemorians bedömning: Bestämmelser som avser personuppgiftsbehandling kopplade till registret över verkliga huvudmän bör i huvudsak tas in i lag.

Skälen för promemorians bedömning

Integritetsaspekter kan tala för lagreglering

Registret över verkliga huvudmän innehåller en stor mängd personuppgifter och EU:s dataskyddsförordning är tillämplig på Bolagsverkets personuppgiftsbehandling. I registerförordningen finns dessutom bestämmelser som kompletterar dataskyddsförordningen och som specifikt tar sikte på personuppgiftsbehandlingen i Bolagsverkets verksamhet med registret. I förordningen anges bl.a. ändamålen med personuppgiftsbehandlingen i registret och vad som gäller vid felaktiga uppgifter, för direktåtkomst och i fråga om sökgrepp (3 kap.).

Det är inte ovanligt att bestämmelser som kompletterar EU:s dataskyddsförordning finns i förordning. Myndigheters behandling av enskildas personuppgifter rör förhållandet mellan enskilda och det allmänna, men innebär vanligtvis inte ett sådant ingrepp i förhållande till den enskilde att det som huvudregel krävs lagform (8 kap. 2 § första stycket 2 regeringsformen). I mer sällsynta fall kan myndigheters personuppgiftsbehandling dock innebära att lagreglering krävs. Det gäller om personuppgiftsbehandlingen innebär ett betydande intrång i den enskildes personliga integritet, sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (2 kap. 6 § andra stycket och 2 kap. 20 § regeringsformen, se även prop. 2017/18:105 s. 26).

Det finns heller ingenting som hindrar att föreskrifter ges lagform, även om det i strikt mening inte krävs. Konstitutionsutskottet har i andra lagstiftningssammanhang framhållit att målsättningen bör vara att föreskrifter som gäller myndighetsregister som innehåller ett stort antal registrerade

och har ett särskilt känsligt innehåll ska regleras i lag (se t.ex. bet. 1990/91:KU11 s. 11 och 1997/98:KU18 s. 43). Regeringen har delat den bedömningen (se. tex. 1997/98:44 s. 41 och 1999/2000:39 s. 78). När en översyn gjordes av bestämmelserna om behandling av personuppgifter inom skatt, tull och exekution framhöll regeringen att de grundläggande principerna för att skydda den enskildes integritet bör regleras i lag, medan frågor som inte är centrala ur integritetssynpunkt bör regleras i förordning (prop. 2000/01:33 s. 84).

Den nya regleringen som följer av sjätte penningtvätsregelverket innebär förändringar som berör bl.a. personuppgiftsbehandlingen gällande registret över verkliga huvudmän. Som redogörs för nedan anser promemorian att förändringarna innebär att bestämmelserna om personuppgiftsbehandling i huvudsak bör genomföras i lag.

Regleringen av personuppgiftsbehandlingen är central ut integritetssynpunkt

I förarbetena till registerlagen lämnades ingen närmare redogörelse kring varför bestämmelser som rör Bolagsverkets personuppgiftsbehandling kopplat till registret över verkliga huvudmän skulle regleras genom föreskrifter på förordningsnivå (jfr prop. 2016/17:173 s. 476). Som ovan framgår faller föreskrifter om myndigheters personuppgiftsbehandling emellertid normalt inom regeringens restkompetens (8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen).

Som ovan nämns följer av 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen att var och en är gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållande. En inskränkning i detta förutsätter reglering i lag.

Uppgifterna i registret över verkliga huvudmän gäller enskildas personliga förhållanden, (angående vad som avses med personliga förhållanden, se prop. 2009/10:80 s.177). Personuppgiftsbehandlingen förutsätter vidare inte något samtycke från de berörda, eftersom den har stöd i författning och är nödvändig för att utföra en uppgift av allmänt intresse (artikel 6 i EU:s dataskyddsförordning). Något samtycke till exempelvis registrering av uppgifter som anmäls för registrering av någon annan än den enskilde själv eller för utlämnande av uppgifter till andra, inhämtas inte (angående betydelsen av samtycke, se prop. 2009/10:80 s. 178 f.). Lagringen och behandlingen av uppgifterna i registret kan dessutom sägas innebära att enskildes personliga förhållanden kartläggs (jfr prop. 2009/10:80 s. 80 f.)

För att bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen ska vara tillämplig förutsätts dock ett kvalificerat intrång i den enskildes integritet. Vid bedömningen av om ett kvalificerat intrång föreligger har regeringen ansett att stor vikt bör läggas vid ändamålet med behandlingen, liksom uppgifternas karaktär. Det senare innebär att behandlingen av personuppgifterna får anses vara mer ingripande ju känsligare uppgifterna är. Regeringen har därutöver framhållit att exempelvis omfattningen av utlämnande av uppgifter till andra och på vilket sätt som det sker, samt för vilka syften som mottagaren hanterar uppgifterna, kan ha betydelse. Bedömningen av om ett kvalificerat intrång föreligger ska göras utifrån

rådande samhällsvärderingar vid varje givet tillfälle (prop. 2009/10:80 s. 182–185).

Promemorian anser att de klargöranden som gjorts genom EU-domstolens dom i de förenade målen C-37/20 och C-601/20 och som lett fram till en mer begränsande reglering när det gäller allmänhetens tillgång till uppgifter i registret inte får till följd att det finns behov av att frångå det nuvarande ställningstagandet, som innebär att personuppgiftsbehandlingen inte kan anses utgöra ett sådant betydande intrång att lagreglering krävs enligt 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen. Som ovan nämns innehåller registret en stor mängd uppgifter och ett stort antal registrerade. De uppgifter som finns i registret, exempelvis namn, medborgarskap samt art och omfattning av den verkliga huvudmannens intresse, får däremot inte i sig anses särskilt känsliga. Ändamålet med registret är att ge information till myndigheter och andra kring vilka som är verkliga huvudmän i olika juridiska personer. Det förhållandet att en person har ett intresse i en juridisk person av viss omfattning och art är i jämförelse med uppgifter som finns i vissa andra register – exempelvis register om misstanke om brott – enligt promemorians bedömning inte känsligt. Däremot kan det förhållandet att uppgifterna i stor omfattning tillhandahålls till andra – vilket är det uttalade ändamålet med personuppgiftsbehandlingen i registret – innebära ett större integritetsintrång. Sammantaget gör dock promemorian ändå bedömningen att behandlingen inte når upp till det kvalificerade intrång som bestämmelsen i 2 kap. 6 § andra stycket regeringsformen syftar till att skydda den enskilde mot.

Trots slutsatsen ovan kan det, inte minst mot bakgrund av EU-domstolens uttalanden i den ovan nämnda domen, finnas anledning att överväga att reglera behandlingen av personuppgifter i registret i lag. Som ovan angetts finns det inget hinder mot att så görs, även när det inte krävs. I EU-domstolens avgörande ligger fokus på allmänhetens tillgång till uppgifterna i registret, dvs. i vilken mån uppgifterna lämnas ut. EU-domstolen framhåller att tillhandahållande av personuppgifter till tredje man utgör ett ingrepp i rätten till respekt för bl.a. privatliv och rätten till skydd för personuppgifter enligt stadgan, oavsett hur uppgifterna senare används (punkt 39). I den mån den information som görs tillgänglig för allmänheten avser den verkliga huvudmannens identitet och arten och omfattningen av dennes intressen i bolag eller andra juridiska enheter, skulle informationen, enligt domstolen, kunna möjliggöra en sammanställning av vissa personuppgifter av mer eller mindre omfattande karaktär beroende på utformningen av den nationella lagstiftningen, den berörda personens förmögenhet samt de specifika ekonomiska sektorer, länder och företag i vilka han eller hon har investerat (punkt 41).

Bestämmelser som rör formerna för allmänhetens tillgång till uppgifterna får, enligt promemorians bedömning, anses vara centrala ur integritetssynpunkt. Föreskrifter som rör detta bör då meddelas i lag.

Även andra skäl innebär att bestämmelserna om personuppgiftsbehandling bör tas in i lag

Utöver det skäl som redogörs för ovan finns det även andra skäl som innebär att bestämmelserna om personuppgiftsbehandling kopplat till registret över verkliga huvudmän bör genomföras i lag.

Artikel 12.1 i sjätte penningtvättsdirektivet innebär ett krav på att mottagare som har ett berättigat intresse av uppgifter ur registret ska ha rätt att få del av vissa uppgifter ur registret elektroniskt. Enligt det så kallade utskriftsundantaget i 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen är en myndighet inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift. Bestämmelsen säkerställer bl.a. att en myndighet, i stället för att lämna ut uppgifter elektroniskt, kan lämna ut uppgifterna i pappersform för att på så sätt förhindra att personuppgifter behandlas på ett otillbörligt sätt. Eftersom genomförandet av artikel 12.1 i sjätte penningtvättsdirektivet förutsätter införande av en bestämmelse som inskränker utskriftsundantaget, krävs att den bestämmelsen tas in lag.

Därutöver bör även framhållas att sjätte penningtvättsdirektivet uppställer krav på att det ska finnas rättsmedel eller administrativa åtgärder för att överklaga bl.a. beslut om avslag på begäran om tillgång till uppgifter i registret (artikel 12.9). Så som artikeln får förstås handlar det om sättet som tillgång till uppgifterna kan ges, dvs. om så kan ske elektroniskt. Det handlar alltså om skyddet av personuppgifter.

Av 11 kap. 2 § regeringsformen följer att bestämmelser som rör rättegång ska meddelas i lag. Det innefattar även bestämmelser om att ett visst beslut kan överklagas till domstol. Det är visserligen möjligt att i förordning lämna upplysning om att ett beslut kan överklagas enligt de regler som föreskrivs genom förvaltningslagen (2017:900). Eftersom det är tveksamt om avslagsbeslut på begäran om att uppgifter ska lämnas ut elektroniskt kan anses överklagbara enligt förvaltningslagen, finns det enligt promemorians bedömning behov av en specifik bestämmelse som gäller detta (se avsnitt 6.5). En sådan bestämmelse måste då tas in i lag. Av systematiska skäl finns det då även behov av att även andra bestämmelser som rör personuppgiftsbehandling i lag. En annan ordning skulle framstå som svåröverskådlig.

Sammanfattningsvis gör promemorian alltså bedömningen att bestämmelserna som avser personuppgiftsbehandling kopplat till registret över verkliga huvudmän huvudsakligen bör tas in i lag. Det kan finnas behov av att viss utfyllnad av dessa bestämmelser görs genom förordning. Sådana föreskrifter kan regeringen i så fall meddela med stöd av sin kompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen.

6.2 Elektronisk tillgång till registret

6.2.1 Allmänt om elektronisk tillgång till personuppgifter

Av EU:s dataskyddsförordning framgår den grundläggande principen att personuppgifter ska behandlas på ett sätt som säkerställer lämplig säkerhet för personuppgifterna med användning av lämpliga tekniska eller organisatoriska åtgärder (artikel 5.1 f). Förordningen innehåller däremot inte några mer specifika bestämmelser som rör sättet som personuppgifter kan lämnas ut på. Lagstiftaren har för vissa verksamheter i nationell rätt kompletterat EU:s dataskyddsförordning i det avseendet. I andra fall har

det lämnats åt den personuppgiftsansvariga att ta ställning till frågor om utlämnande utifrån den riskbaserade metod som föreskrivs i förordningen.

Utlämnande av personuppgifter elektroniskt anses i jämförelse med utlämnande på papper normalt vara förenat med högre risk för att personuppgifterna ska komma att används på ett sätt som inte är önskvärt. Vid elektroniskt utlämnande kan även stora uppgiftssamlingar överföras och bearbetas på ett förhållandevis enkelt sätt. Vid utlämnande av personuppgifter får den ökade risken för missbruk av uppgifterna vägas mot de effektivitetsvinster som kan uppnås genom elektroniskt utlämnande. För uppgiftslämnarens del kan effektivitetsvinster uppnås genom att uppgiftslämnaren inte behöver skriva ut uppgifterna på papper och skicka i väg dem per post. Mottagaren behöver å sin sida inte överföra uppgifterna från papper till elektronisk form, i det fall mottagaren önskar ha uppgifterna i det formatet. Dessutom finns det miljömässiga och kostnadsmässiga argument som kan ha betydelse vid valet av sättet som utlämnandet görs på.

När det gäller elektroniskt utlämnande är det i svensk lagstiftning vanligt att det görs en åtskillnad mellan *direktåtkomst* och *annat elektroniskt utlämnande*. Med direktåtkomst avses att någon har direkt tillgång till information hos någon annan och på egen hand kan söka i den, men utan att själv kunna påverka innehållet. Med direktåtkomsten kan även följa en möjlighet för den som medgetts åtkomsten att hämta hem informationen till sitt eget system och bearbeta den där. Eftersom den som innehar uppgifterna inte styr vilka uppgifter som den som medgetts direktåtkomsten söker fram, förutsätter direktåtkomst att den som innehar uppgifterna säkerställer att utlämnandet är förenligt med bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen före det att direktåtkomsten medges (se t.ex. prop. 2007/08:160 s. 57 f., prop. 2016/17:158 s. 112 och prop. 2022/23:34 s. 140).

Annat elektroniskt utlämnande (än direktåtkomst) kan exempelvis handla om utlämnande genom e-post eller usb-minne eller genom direkt överföring från ett datorsystem till ett annat. Den s.k. fråga-svar-tekniken och information via funktionen Mina sidor som en del myndigheter använder sig av förutsätter inte direktåtkomst, utan kan anordnas på ett sätt som gör att det fungerar som annat elektroniskt utlämnande (prop. 2022:23:34 s. 141). I likhet med vad som gäller för direktåtkomst kan prövningen av frågan om utlämnandet är förenligt med offentlighets- och sekretesslagstiftningen även vid annat elektroniskt utlämnande ske före det att möjligheten till utlämnandet medges (prop. 2007/08:160 s. 58 och HFD 2015 ref. 61)

Skillnaderna mellan direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande har minskat i takt med att tekniken gått framåt. Som ovan framgår går det inte att särskilja dessa sätt för utlämnande genom att dra skiljelinjen vid i vilket skede förenlighet med offentlighets- och sekretesslagstiftningen måste bedömas. Även i vissa fall av annat elektroniskt utlämnande sker det i samband med att förbindelsen för utlämnande upprättas, dvs. före det att det faktiska utlämnandet efterfrågas. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen avgörande i rättsfallet HFD 2015 ref. 61 går skiljelinjen mellan direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande i stället vid huruvida upptagningen kan anses förvarad hos den mottagande myndigheten enligt tryckfrihetsförordningens bestämmelser. Vid direktåtkomst anses hand-

lingar hos den utlämnande myndigheten vara förvarade även hos den myndighet som har tillgång till dessa via direktåtkomst.

Direktåtkomst innebär i regel att uppgiftsmottagaren får viss överskottsinformation. Det beror på att tillgång ges till en samling uppgifter och inte till enskilda uppgifter. Den utlämnande myndigheten har i det enskilda fallet inte heller kontroll över exakt vilka uppgifter som mottagaren väljer att ta del av från uppgiftssamlingen. Direktåtkomst anses därför generellt sett vara förenat med större risker för integritetsintrång än andra former av utlämnande (prop. 2022/23:34 s. 140).

Vid ställningstagande till om direktåtkomst ska medges krävs överväganden både i fråga om riskerna för integritetsintrång och – om mottagaren är en myndighet – följderna av att upptagningen enligt tryckfrihetsförordningen bestämmelser anses vara förvarad även hos den mottagande myndigheten.

Som ovan nämns innehåller många registerförfattningar bestämmelser om i vilka situationer direktåtkomst är tillåtet. I vissa fall har lagstiftaren valt att även införa uttryckliga förbud mot direktåtkomst (se t.ex. 1 kap. 12 § lagen [2023:457] om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten).

6.2.2 Behovet av bestämmelser som rör tillgången till registret

Promemorians förslag: Bolagsverket ska ge omedelbar och obegränsad tillgång till uppgifterna i registret över verkliga huvudmän för de myndigheter, utländska organ och svenska och utländska självreglerande organ och i de syften som anges i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet. Bolagsverket ska få lämna ut uppgifter elektroniskt, bl.a. genom direktåtkomst.

Om det bedöms lämpligt ska Bolagsverket få lämna ut uppgifter ur registret elektroniskt till verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen och utländska motsvarigheter till verksamhetsutövare när de vidtar åtgärder för kundkännedom.

Bolagsverket ska bevilja att vissa uppgifter i registret lämnas ut elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst till mottagare som har ett berättigat intresse av uppgifterna. Ett sådant utlämnande ska också beviljas för vissa historiska uppgifter och beskrivningar som avser kontroll- och ägarstrukturer i registret, till vissa

1. fysiska och juridiska personer som agerar i syfte att offentliggöra uppgifter i media,
2. organisationer i det civila samhället, och
3. myndigheter utanför EES.

Promemorians bedömning: Det bör inte införas något uttryckligt förbud mot att mottagare som inte har ett berättigat intresse av uppgifterna i registret medges direktåtkomst.

Förbudet mot att en berörd enhet varnas när uppgifter om den enheten lämnas ut kräver inga åtgärder. Detsamma gäller direktivets bestämmelse om att personer med berättigat intresse i vissa fall ska kunna få del av uppgifter ur registret på annat sätt än elektroniskt.

Bestämmelsen om att en förteckning över behöriga myndigheter, självreglerande organ och ansvariga enheter som har tillgång till registret ska ges in till kommissionen kräver ingen lagstiftningsåtgärd.

Skälen för promemorians förslag och bedömning

Tillgången till uppgifter skiljer sig åt mellan olika mottagare

Enligt artikel 30 i det nuvarande penningtvättsdirektivet ska behöriga myndigheter och finansunderrättelseenheter ha snabb och obegränsad tillgång till uppgifterna i registret över verkliga huvudmän utan inskränkning. Vidare ska ansvariga enheter ha snabb tillgång till uppgifterna när de utför åtgärder för kundkännedom. Slutligen ska allmänheten ha tillgång till i vart fall uppgifter om den verkliga huvudmannens namn, födelsemånad och födelseår, bosättningsland och medborgarskap, samt arten och omfattning av det förmånsintresse som innehas av den verkliga huvudmannen.

I tidigare förarbeten som rör registret över verkliga huvudmän berörs inte de olika krav på tillgång som det nuvarande penningtvättsdirektivet ställer upp i någon närmare omfattning (prop. 2016/17:173 och prop. 2018/19:150). Av 3 kap. 5 § registerförordningen framgår att Bolagsverket får medge direktåtkomst till registret och det svenska registret har länge varit ordnat på så sätt att alla har haft möjlighet att få tillgång till samtliga uppgifter i registret genom Bolagsverkets webbplats. Uppgifterna har då kunnat fås i princip omedelbart. Det nuvarande penningtvättsdirektivets krav på snabb och obegränsad respektive snabb tillgång har därmed varit uppfyllt.

Sedan EU-domstolens dom har Bolagsverket funnit det nödvändigt att i viss mån begränsa tillgången. Sedan en tid tillbaka gäller att den som vill ha tillgång till registret över verkliga huvudmän behöver identifiera sig och även ange vad uppgifterna ska användas till. Det sist nämnda görs i syfte att säkerställa att uppgifterna inte används för ändamål som inte är förenliga med EU-domstolens dom.

I likhet med det nuvarande penningtvättsdirektivet görs även i det sjätte penningtvättsdirektivet en åtskillnad mellan vad som gäller i fråga om tillgången till uppgifter ur registret för olika kategorier av mottagare. Medan vissa nationella myndigheter, självreglerande organ med tillsynsuppgifter samt EU-myndigheter och organ ska ha omedelbar, ofiltrerad och direkt tillgång till samtliga uppgifter i registret, anges att ansvariga enheter som vidtar åtgärder för kundkännedom ska ha snabb tillgång (artikel 11). Andra mottagare ska garanteras tillgång till vissa särskilt angivna uppgifter under förutsättning att de har ett berättigat intresse av tillgången till uppgifterna. Det handlar om den verkliga huvudmannens namn, födelsemånad, födelseår, bosättningsland och medborgarskap, samt – för verkliga huvudmän för juridiska enheter – arten och omfattningen av deras förmånsintresse, och – för verkliga huvudmän för truster – förmånsintressets art (artikel 12). För vissa kategorier av mottagare med berättigat intresse gäller att de därutöver även ska få tillgång till historiska uppgifter om verkligt huvudmannaskap och en beskrivning av kontroll- och ägarstrukturen.

Det bör införas bestämmelser som rör olika mottagares rätt till tillgång till uppgifter

När det gäller de myndigheterna, utländska organen och självreglerande organen med tillsynsuppgifter som nämns i artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet anser promemorian att det i registerlagen bör införas en bestämmelse som innebär att dessa ska garanteras omedelbar och obegränsad tillgång till uppgifterna. Det får anses motsvara direktivets krav på omedelbar, ofiltrerad och direkt tillgång. I den mån det finns behov av att tydliggöra vilka myndigheter i Sverige som omfattas av uppräknigen i artikel 11 kan regeringen meddela föreskrifter om det med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § första stycket 2 regeringsformen.

I fråga om självreglerande organ med sådana tillsynsuppgifter som avses i direktivet finns i Sverige endast Sveriges advokatsamfunds styrelse och disciplinnämnd. Av 8 kap. 6 § rättegångsbalken och 7 a kap. 2 § första stycket penningtvättslagen följer att Sveriges advokatsamfunds styrelse och disciplinnämnd utövar tillsyn över att advokater och advokatbolag följer den lagen.

Eftersom det inte kan uteslutas att kravet på omedelbar, ofiltrerad och direkt tillgång kan uppnås genom andra tekniska lösningar än direktåtkomst bör det i den föreslagna bestämmelsen inte anges något krav på direktåtkomst. Däremot bör tydliggöras att utlämnande får ske elektroniskt, bl.a. genom direktåtkomst.

För ansvariga enheter gäller, liksom enligt den nuvarande penningtvättsdirektivet, enbart ett krav på snabb tillgång till uppgifterna när de vidtar kundkännedomsåtgärder. Som nämns ovan inbegriper uttrycket ansvariga enheter både verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen och företag från andra EES-länder som bedriver verksamhet som innebär att de är skyldiga att följa EU:s penningtvätsregelverk.

I svensk rätt finns enligt tryckfrihetsförordningen redan ett skyndsamhetskrav vid begäran om utlämnande av allmän handling och enligt förvaltningslagen ett krav på så enkel och snabb handläggning som möjligt (2 kap. 16 § andra stycket tryckfrihetsförordningen och 9 § första stycket förvaltningslagen). Kravet på att snabb tillgång till uppgifter för verksamhetsutövare och utländska ansvariga enheter bedöms därmed redan vara uppfyllt utan några ytterligare lagstiftningsåtgärder.

Eftersom unionsrätten inte bedöms innebära något hinder mot elektroniskt utlämnande förutsatt att det kan ske säkert, anser promemorian att det i registerlagen bör tas in en bestämmelse som anger att Bolagsverket får lämna ut uppgifter elektroniskt till verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen och utländska motsvarigheter till verksamhetsutövare när de utför åtgärder för kundkännedom, om det bedöms lämpligt. Det innebär däremot inte att elektroniskt utlämnande måste medges. När det gäller elektroniskt utlämnande i form av direktåtkomst kan det förhållandet att det finns sekretess som gäller gentemot dessa företag innebära att en sådan åtkomst inte är möjlig. Bolagsverket har i egenskap av personuppgiftsansvarig att utifrån EU:s dataskyddsförordning bedöma om elektroniskt utlämnande av uppgifter är lämpligt. Det finns många olika typer av verksamhetsutövare enligt penningtvättslagen och utländska mot-

svarigheter och det kan inte uteslutas att Bolagsverkets bedömning resulterar i olika ställningstaganden för dem.

När det sedan gäller andra mottagares tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän som gäller om ett berättigat intresse av uppgifterna finns, gör promemorian bedömning att det finns behov av att ange vilka kategorier av mottagare som ska medges elektronisk utlämnande enligt direktivet. Detta behövs eftersom det finns en rätt till elektroniskt utlämnande som dessutom är kopplad till en möjlighet till överprövning vid avslag (avsnitt 6.5). Enligt promemorians bedömning kan kategorierna av mottagare med berättigat intresse framgå genom att det hänvisas till den bestämmelse i direktivet där dessa anges (artikel 12). I den mån det krävs närmare reglering som tydliggör vilka som har berättigat intresse kan regeringen meddela sådana föreskrifter med stöd av sin restkompetens. Av artikel 12 i sjätte penningtvättsdirektivet följer att registermyndigheten även ska kunna fastställa att andra än de som faller inom någon av dessa kategorier har berättigat intresse efter en bedömning från fall till fall. Den bestämmelse som föreslås bör därför även ge utrymme för detta.

Som redogörs för ovan gäller rätten till uppgifter elektroniskt för mottagare med berättigat intresse enbart vissa särskilt angivna uppgifter, som för vissa kategorier av mottagare med berättigat intresse är fler. Eftersom bestämmelsen som innebär en rätt till uppgifterna elektroniskt för mottagare med berättigat intresse inskränker det s.k. utskriftsundantaget som slås fast i grundlag (se avsnitt 6.1), bör skyldighet att lämna ut uppgifterna elektroniskt inte utvidgas till att omfatta fler uppgifter än vad sjätte penningtvättsdirektivet kräver. I sammanhanget kan även framhållas att fler uppgifter kommer att registreras i registret över verkliga huvudmän när penningtvättsförordning börjar tillämpas under 2027. Det kan därmed finnas anledning att i detta skede vara återhållsam kring att införa krav på elektronisk utlämnande för samtliga uppgifter i registret.

Skyldigheten att kunna lämna vissa uppgifter till mottagare med berättigat intresse av uppgifterna elektroniskt ska inte uppfattas som ett förbud mot att även andra uppgifter ur registret lämnas ut elektroniskt till sådana mottagare. Det finns däremot inte någon skyldighet att erbjuda elektroniskt utlämnande. Bolagsverket får i rollen som personuppgiftsansvarig bedöma om fler uppgifter kan lämnas ut elektroniskt. Bolagsverket har även att för samtliga uppgifter som bedöms kunna lämnas ut elektronisk – dvs. både för sådana uppgifter som räknas upp i bestämmelsen och andra uppgifter att ta ställning till om det kan ske genom direktåtkomst eller genom annat elektroniskt utlämnande.

Det är Bolagsverket som avgör i vilket format som elektroniskt utlämnande ska göras. Sjätte penningtvättsdirektivet bedöms inte hindra att Bolagsverket inom ramen för s.k. uppdragsverksamhet godtar att på begäran lämna ut uppgifterna i ett annat elektroniskt format än den ”standardlösning” som Bolagsverket erbjuder. Med uppdragsverksamhet avses sådan verksamhet som anges i 6 § förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket. Att på begäran lämna ut allmänna handlingar i elektronisk form är en tjänst som gäller myndighetens dokumentation enligt den bestämmelsen. Promemorian anser inte att direktivets begränsningar i fråga om avgiftsuttag gäller vid uppdragsverksamhet som handlar om att utlämnande görs i annan elektronisk form än standardlösningen (se

13 § andra stycket förordningen med instruktion för Bolagsverket och avsnitt 6.9).

När det gäller personer med berättigat intresse framgår av artikel 12 i sjätte penningtvättsdirektivet att dessa personer ska ha rätt att få del av uppgifterna i annat format, om de inte kan använda elektroniska medel. Eftersom det redan av 2 kap. 16 § första stycket följer att den som önskar ta del av en allmän handling även har rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller kopia av handlingen – dock med den begränsningen att myndigheten inte är skyldig att lämna ut upptagningen för automatiserad behandling i annan form än utskrift om inte annat framgår av lag – finns det inte något behov av en särskild bestämmelse om detta.

Det bör inte införas något förbud mot direktåtkomst

Som ovan nämns förekommer det att det i författningar tas in bestämmelser om att direktåtkomst inte får medges. En sådan begränsning har exempelvis införts i fråga om Utbetalningsmyndighetens verksamhet. I 1 kap. 12 § lagen om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten anges att uppgifter får lämnas ut elektroniskt, dock inte genom direktåtkomst. I förarbetena till bestämmelsen anförde regeringen att riskerna med att överföra uppgifter elektroniskt, som bl.a. kan bestå i en ökad fara att uppgifter sprids eller att någon annan än den avsedda mottagaren får del av uppgifterna, måste vägas mot Utbetalningsmyndighetens och mottagarnas behov av effektiva arbetssätt. Genom den aktuella bestämmelsen ansåg regeringen att det uppnåddes en ändamålsenlig avvägning mellan dessa intressen. Regeringen angav även att bestämmelsen fick anses som en skyddsåtgärd enligt dataskyddsförordningen (prop. 2022/23:34 s. 142).

EU-domstolens dom i de förenade målen C-37/20 och C-601/20 gäller uppgifter i Luxemburgs register över verkliga huvudmän som, likt uppgifterna i det svenska registret, fanns tillgängliga för allmänheten via internet. Genom domen står det klart att en sådan fri tillgång för allmänheten inte är förenligt med rättigheter som garanteras enligt stadgan.

Enligt promemorians bedömning finns det ingenting som hindrar att det, likt i bestämmelsen i 1 kap. 12 § lagen om behandling av personuppgifter vid Utbetalningsmyndigheten, uttryckligen anges att direktåtkomst inte ska tillåtas vid uppgiftslämnande till mottagare som inte ingår i någon av de kategorier som anges ovan, dvs. varken är myndigheter enligt artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet, självreglerande organ med tillsynsuppgifter enligt samma artikel och direktiv, eller mottagare med berättigat intresse. Det är emellertid inte nödvändigt med en sådan bestämmelse. Uppgifterna är inte i sig av särskilt känslig natur. En sådan reglering riskerar också att leda till att det kan ge bilden av att all annan elektronisk åtkomst är tillåten. Den tekniska utvecklingen går framåt och gränsen mellan direktåtkomst och annan elektronisk åtkomst har som en följd av det blivit mindre tydlig. Vidare är åtskillnaden mellan direktåtkomst och annat elektroniskt utlämnande en uppdelning som tillkommit i svensk rätt, dvs. någon sådan uppdelning finns inte i unionsrätten.

För mottagare som har berättigat intresse av uppgifterna utesluter inte domen från EU-domstolen en rätt till direktåtkomst till uppgifterna, om

det bedöms tekniskt möjligt utifrån den sekretess som gäller enligt den föreslagna bestämmelsen i offentlighets- och sekretesslagen (avsnitt 5.2).

Sammanfattningsvis gör promemorian alltså bedömningen att något uttryckligt förbud mot direktåtkomst inte bör införas.

Särskilt om myndigheter med rätt till omedelbar och obegränsad tillgång till uppgifter

Som framgår ovan finns det i artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet en uppräknning av vilka som ska ha omedelbar, ofiltrerad och direkt tillgång till uppgifterna som finns i registret över verkliga huvudmän. Förutom självreglerande organ vid utförande av vissa tillsynsfunktioner handlar det om vissa myndigheter och organ. Mer specifikt handlar det om

- behöriga myndigheter,
- skattemyndigheter,
- nationella myndigheter som har ett specifikt ansvar för genomförandet av de restriktiva unionsåtgärder som fastställs inom ramen för de relevanta rådsförordningarna som antagits på grundval av artikel 215 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget),
- den nya EU-myndigheten myndigheten för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism (Amla) när den genomför gemensamma analyser enligt sjätte penningtvättsdirektivet och penningtvättsförordningen,
- Europeiska åklagarmyndigheten (Eppo),
- Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf),
- Europeiska unionens byrå för samarbete inom brottsbekämpning (Europol) när den tillhandahåller operativt stöd till medlemsstaternas behöriga myndigheter, och
- Europeiska unionens byrå för straffrättsligt samarbete (Eurojust) när den tillhandahåller operativt stöd till medlemsstaternas behöriga myndigheter.

I fråga om vad som avses med uttrycket ”behöriga myndigheter”, följer av artikel 2 i sjätte penningtvättsdirektivet att definitionerna som finns i artikel 2.1 i penningtvättsförordning ska gälla även i direktivet. I artikel 2.1 punkt 44 i förordningen finns en definition av behöriga myndigheter. Däri framgår att det med detta uttryck avses

- finansunderrättelseenheter,
- tillsynsmyndigheter,
- offentliga myndigheter som har till uppgift att utreda eller lagföra penningtvätt, brott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller som har till uppgift att spåra, beslagta eller frysa och förverka tillgångar som härrör från brott, och
- offentliga myndigheter med specifikt ansvar för att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

För svensk del handlar behöriga myndigheter alltså om den svenska finansunderrättelseenheten (finanspolisen), de myndigheter som utövar tillsyn över penningtvättslagen – dvs. Fastighetsmäklarinspektionen, Finansinspektionen, länsstyrelserna i Skåne, Stockholms och Västra Götalands län, Revisorsinspektionen och Spelinspektionen – samt Eko-

brottsmyndigheten, Kronofogdemyndigheten, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Skatteverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

Den svenska skattemyndigheten är Skatteverket.

När det gäller nationella myndigheter som har ett specifikt ansvar för genomförandet av de restriktiva unionsåtgärderna avses myndigheter som har ansvar i fråga om sanktioner. Rådet får inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (Gusp) anta beslut om att införa sanktioner mot länder utanför EU, icke-statliga enheter eller enskilda personer (artikel 29 i fördraget om Europeiska unionen). Med stöd av artikel 215 i EUF-fördraget kan rådet anta förordningar genom vilka de ekonomiska och finansiella aspekterna av restriktionerna genomförs. Energimarknadsinspektionen, Finansinspektionen, Försäkringskassan, Inspektionen för strategiska produkter, Kommerskollegium, Kronofogdemyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheter, Strålsäkerhetsmyndigheten, Transportstyrelsen och Tullverket är de svenska myndigheter som enligt artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet i dagsläget bedöms ha ansvar för genomförandet av sanktionerna.

Andra myndigheter som vill få del av uppgifter ur registret över veckliga huvudmän elektroniskt behöver få ett berättigat intresse till uppgifterna fastställt.

Enligt artikel 11.5 ska medlemsstaterna ge in en företeckning över behöriga myndigheter, självreglerande organ och kategorier av ansvariga enheter som har tillgång till registret över verkliga huvudmän på det sätt som anges i artikeln. Bestämmelsen bedöms inte kräva några lagstiftningsåtgärder.

Särskilt om mottagare med berättigat intresse av uppgifterna

När det gäller mottagare som ska anses ha ett berättigat intresse av uppgifterna i registret finns det i artikel 12 i sjätte penningtvättsdirektivet en uppräknning av vilka personer som det gäller. Det innefattar

- personer som agerar för journalistiska ändamål, rapporteringsändamål eller andra uttrycksformer i media som har ett samband med förebyggande eller bekämpning av penningtvätt förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism,
- organisationer i det civila samhället som har anknytning till förebyggande eller bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, samt
- personer som sannolikt kommer att ingå transaktion med en enhet och som vill förhindra varje koppling till någon av nämnda brott.

Till denna krets hör även

- enheter som omfattas av regler om bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i ett tredje land och som är i behov av vissa uppgifter för att utföra åtgärder för kundkännedom.
- motparter till unionens behöriga myndigheter i tredje länder, om dessa har behov av vissa uppgifter för att utföra sina uppgifter i ett specifikt fall, enligt det regelverk mot penningtvätt och finansiering av terrorism som gäller i det tredje landet,

- myndigheter som ansvarar för genomförandet av vissa delar av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2017/1132 och då särskilt sådana myndigheter som ansvarar för bolagsregister och myndigheter som ansvarar för att kontrollera att ombildningar, fusioner och delningar av bolag med begränsat ansvar är i enlighet med regelverket,
- programmyndigheter enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 respektive myndigheter som genomför faciliteten för återhämtning och resiliens enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 när det gäller mottagare av medel,
- myndigheter i samband med att de genomför förfarande för offentlig upphandling när det gäller anbudsgivare och aktörer som tilldelats det aktuella kontraktet, och
- leverantörer av produkter för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism under vissa förutsättningar.

I vissa fall väcker avgränsningarna som görs i direktivet frågor. Exempelvis anges i den näst nedersta punkten endast ”myndigheter” i samband med att de genomför förfarande för offentlig upphandling. Utifrån ändamålen med bestämmelsen får förstås att även andra upphandlande enheter än myndigheter ingår.

Uppräkningen i artikel 12 är inte uttömmande. Av punkt 2 framgår att även andra mottagare kan ha berättigat intresse av uppgifterna. Av punkt 3 b i framgår vidare indirekt att medlemsstaterna får fastställa ytterligare kategorier av personer med berättigat intresse. Det berättigade intresset ska då vara kopplat till syftet att förebygga och bekämpa penningtvätt, förbrott till penningtvätt och finansiering av terrorism (jfr punkt 2 andra stycket). Av punkt 3 följer att en förteckning över dessa samt en berättigat intresse ska ges in till kommissionen. Promemorian har i dagsläget identifierat Utbetalningsmyndigheten som en sådan myndighet som bör anses ha ett berättigat intresse vid genomförande av sina granskningar i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka felaktiga utbetalningar (se lagen [2023:455] om Utbetalningsmyndighetens granskning av utbetalningar). Vidare bedömer promemorian att Arvsfundsdelegationen, Folkbildningsrådet, E-hälsomyndigheten, Kammarkollegiet, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, Socialstyrelsen, Statens kulturråd, Statens skolverk, Svenskt Friluftsliv och Sveriges Riksidrottsförbund har berättigat intresse till uppgifter i registret i samband med utbetalning av statligt stöd. I samtliga dessa fall är syftet med tillgången att förebygga bl.a. bidragsbrott och bedrägerier som kan vara förbrott till penningtvättsbrott. Dessutom bedöms Statens skolinspektion ha berättigat intresse till uppgifterna i samband med sin tillsyn och sina provningar om godkännande som enskild huvudman som görs enligt skollagen (2010:800). I dessa fall används uppgifterna i syfte att bl.a. undvika att godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet beviljas till sådana aktörer som har koppling till brottlig verksamhet. Att godkännande ges till aktörer med kopplingar till brottlig verksamhet är problematiskt av flera skäl. Ett av dessa skäl är att godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet bl.a. ger rätt till bidrag från elevernas hemkommuner, s.k. skolpeng. Om godkännande ges till aktörer

med koppling till brottslig verksamhet riskerar bl.a. skolpengen att användas i kriminella syften i stället för att gynna skolverksamheten. Av liknande skäl bör Inspektionen för vård och omsorg ha berättigat intresse i samband med sådan tillsyn och tillståndsprövning som myndigheten ansvarar för. Uppgifterna i registret kan bidra till att personer med koppling till brottslig verksamhet inte tillåts bedriva verksamhet i form av exempelvis personlig assistans, hemtjänst eller hem för vård eller boende (HVB). Det kan bidra till att förhindra att de medel som ges för verksamheten används på annat sätt än det avsedda.

Det kan inte uteslutas att det finns fler som ska anses ha berättigat intresse och som inte omfattas av de kategorier som räknas upp i artikel 12. Med hänsyn till att det kan finnas behov av viss flexibilitet när det gäller att ange ytterligare mottagare med berättigat intresse gör promemorian bedömningen att det är lämpligt att regeringen med stöd av sin restkompetens reglerar vilka mottagare som det handlar om.

Som framgår i avsnitt 5.1.2 kan direktivet inte uppfattas som att det hindrar att andra än de som har ett berättigat intresse enligt direktivet får del av uppgifter elektroniskt. Någon *rätt till* elektroniskt utlämnande enligt direktivet finns dock inte får dessa. Det särskilda förfarande som gäller fastställelse av berättigat intresse och intyg om berättigat intresse som redogörs för i avsnitt 6.3 gäller följaktligen inte för dem.

Kravet på att medlemsstaterna ska ge in en förteckning till kommissionen föranleder inte några särskilda lagstiftningsåtgärder.

Förbudet mot varning

De myndigheter, organ och EU-myndigheter som omfattas av artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet och mottagare med berättigat intresse av uppgifterna enligt artikel 12 i direktivet, ska enligt samma artiklar ha tillgång till uppgifterna i registret utan att den berörda juridiska enheten eller konstruktionen varnas. Redan i dag gäller att behöriga myndigheter och finansunderrättelseenheter ska få tillgång till uppgifterna i registret över verkliga huvudmän utan att den berörda enheten varnas (artikel 30.6 i det nuvarande penningtvättsdirektivet). Förbudet mot varning – som kan uppfattas som ett förbud mot att det i författning införs krav på att berörd enhet varnas när uppgifter som rör enheten begärs ut – har inte föranlett några särskilda åtgärder. Något varningsförfarande i den situationen finns inte i svensk rätt. Direktivets krav i denna del bedöms därmed vara uppfyllt utan åtgärder.

6.3 Förfaranderegler som gäller berättigat intresse

Promemorians förslag: Om Bolagsverket får in en begäran om uppgifter elektroniskt med hänvisning till ett berättigat intresse, ska myndigheten meddela beslut skyndsamt och senast tolv arbetsdagar från det att begäran kom in. Tidsfristen kan förlängas om sökanden har förelagts att komplettera sin ansökan eller ett stort antal förfrågningar kommer in som inte har kunnat förutses.

Om Bolagsverket beviljar begäran, ska myndigheten utfärda ett intyg om det berättigade intresset som är giltigt i tre år. Intyget ska ge rätt till

att ta del av uppgifterna som intyget omfattar elektroniskt under giltighetstiden. En sådan begäran ska besvaras skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in.

Om den som har ett intyg om berättigat intresse begär att få ta del av andra uppgifter än intyget omfattar, ska Bolagsverket besvara begäran skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in. Bolagsverket ska inte ompröva den tidigare bedömningen av personens yrke eller befattning som låg till grund för att intyg utfärdades.

Bolagsverket ska avslå en begäran om uppgifter elektroniskt om

1. mottagaren befinner sig i ett land utanför EES och elektroniskt om utlämnande skulle strida mot kapitel V i EU:s dataskyddsförordning, eller

2. myndigheten har skälig anledning att anta att uppgifterna inte kommer att användas för det ändamål som ligger till grund för det berättigade intresset.

Beslut om att avslå en begäran om elektroniskt utlämnande ska motiveras.

Den som har fått ett intyg om berättigat intresse ska informera Bolagsverket så snart de förhållanden som låg till grund för intyget ändras.

Bolagsverket ska återkalla ett intyg om berättigat intresse om den som har fått intyget inte längre kan visa att det berättigade intresset finns. Återkallelse får även beslutas som en följd av en annan registermyndighets beslut att återkalla intyg om berättigat intresse för samma person. Ett beslut om återkallelse av intyg ska motiveras.

Sjätte penningtvättsdirektivets bestämmelse om att kommissionen ska underrättas vid förlängd tidsfrist att besvara en begäran om tillgång till uppgifter ska genomföras på lägre nivå än lag.

Skälen för promemorians förslag

Direktivets krav på handläggningen

Sjätte penningtvättsdirektivet innehåller flera regler som gäller förfarandet kring fastställande av om den som efterfrågar uppgifter från register över verkliga huvudmän har berättigat intresse av uppgifterna och därmed ska medges tillgång till dessa samt vad som gäller om ett sådant inte bedöms finnas. Som framgår av avsnitt 5.1.2 gör promemorian bedömningen att det med uttrycket *tillgång till uppgifterna* i detta sammanhang i direktivet avses att uppgifterna lämnas ut elektroniskt.

Enligt artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet ska den myndighet som ansvarar för registret verifiera att den som söker tillgång till uppgifter i registret med hänvisning till ett berättigat intresse har ett sådant intresse. Bedömningen av om ett berättigat intresse finns ska göras på grundval av handlingar, information och uppgifter som sökanden lämnar samt med beaktande av sökandens befattning eller yrke och – bortsett från journalister och organisationer i det civila samhället – även den koppling de har till de enheter vars uppgifter de efterfrågar. Myndigheten ska även beakta information som den har tillgång till enligt artikel 12.3 i sjätte penningtvättsdirektivet. Det handlar om förteckningar på kategorier av mottagare med berättigat intresse som medlemsstaterna kan ha identifierat utöver de kategorier som anges i direktivet.

Myndigheten ska, enligt artikel 13 i direktivet, vidare lämna besked i frågan om ett berättigat intresse finns inom tolv arbetsdagar, men tidsfristen kan förlängas med tolv arbetsdagar och därefter med ytterligare tolv arbetsdagar, om ett stort antal förfrågningar om tillgång till uppgifter kommer in oväntat. Om tidsfristen måste förlängas ska kommissionen underlättas. Tidsfristen kan även förlängas om myndigheten behöver begära in kompletteringar av sökanden. I sådant fall kan svarsfristen förlängas med sju arbetsdagar.

För de som bedöms ha ett berättigat intresse i den mening som avses i direktivet, ska myndigheten utfärda ett intyg om berättigat intresse som ger rätt till tillgång till uppgifterna i tre år. Det ska vara möjligt att få upprepad tillgång till uppgifter från registret, utan att yrke eller befattning behöver bli föremål för en förnyad bedömning varje gång.

Av artikel 13 i direktivet följer också att den som har ett intyg om berättigat intresse, har rätt att få svar på sin begäran om tillgång till uppgifter inom sju arbetsdagar. Den som har bedömts ha ett berättigat intresse av uppgifter, ska underrätta myndigheten om förändringar som kan innebära att det berättigade intresset inte längre bedöms finnas. Det kan exempelvis handla om förändringar när det gäller yrke eller befattning.

Myndigheten får, enligt artikel 13 i direktivet, endast under vissa förutsättningar neka en begäran om tillgång till uppgifter om verkligt huvudmannaskap som görs med hänvisning till ett berättigat intresse. Det gäller om

- ett berättigat intresse inte kan påvisas,
- sökanden i sin ansökan inte har lämnat nödvändiga uppgifter eller handlingar,
- om de berättigade intresset av att få tillgång till uppgifter som godkänts av en medlemsstat inte omfattar de ändamål för vilka uppgifterna begärs,
- om myndigheten har rimliga skäl att anta att en person, som i och för sig bedöms ha berättigat intresse av uppgifter i registret, kommer att använda uppgifterna för annat än för de ändamål för vilket de begärdes eller att uppgifterna kommer att användas för ändamål som inte är kopplade till förhindrande av penningtvätt, brott till penningtvätt eller finansiering av terrorism,
- det föreligger sådana omständigheter som påkallar sekretess, och
- om sökanden befinner sig i ett tredje land och myndigheten gör bedömningen att tillgång till uppgifterna inte skulle vara förenligt med bestämmelser i kapitel V i EU:s dataskyddsförordning.

Före det att tillgång till uppgifterna nekas av någon av de skäl som anges i de fyra först nämnda punkterna ovan, ska myndigheten överväga att från sökanden begära in kompletteringar.

Om myndighetens bedömning resulterar att tillgång till uppgifterna nekas, ska sökanden informeras om skälen till beslutet och sin rätt till överprövning. Myndigheten ska dokumentera de åtgärder som vidtagits för att bedöma ansökan och inhämta mer information.

Slutligen innebär artikel 13 i direktivet även att myndigheten ska kunna ”återkalla tillgång” om någon av de grunder som kan resultera i att tillgång till uppgifter nekas uppstår eller blir känt för myndigheten. Återkallelse av

intyg ska även kunna göras på grundval av att ett återkallande gjorts av en registermyndighet i en annan medlemsstat.

De ovan nämnda reglerna i sjätte penningtvättsdirektivet rör registermyndighetens handläggning av ärenden där den som begär elektroniskt utlämnande av uppgifter från registret över verkliga huvudmän gör så med hänvisning till ett berättigat intresse av uppgifterna. Några liknande bestämmelser som de som beskrivs ovan finns inte i det nuvarande penningtvättsdirektivet. Nedan följer en redogörelse över i vilken mån dessa regler kräver genomförandeåtgärder i nationell lagstiftning.

Vissa regler uppfylls redan i nationell rätt

Vissa av de frågor som regleras i artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet och som rör registermyndighetens handläggning regleras i nationell rätt i förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen och tryckfrihetsförordningen.

Förvaltningslagens bestämmelser gäller i fråga om Bolagsverkets handläggning av ärenden, förutsatt att det inte finns andra bestämmelser i lag eller förordning med avvikande innehåll (1 och 4 §§). I förvaltningslagen finns krav på att myndigheterna ska handlägga sina ärenden så enkelt, snabbt och kostnadseffektivt som möjligt (9 §). I samma lag finns även bestämmelser som anger hur en myndighet ska agera om en framställning från en enskild är ofullständig eller oklar. Myndigheten ska då, inom ramen för sin allmänna serviceskyldighet, i första hand hjälpa den enskilde till rätta. En myndighet får även förelägga den enskilde att avhjälpa en brist som finns kvar, om bristen medför att framställningen inte kan läggas till grund för en prövning i sak. Myndigheten ska i föreläggandet då upplysa om att följderna av att föreläggandet inte följs kan bli att framställningen inte tas upp för prövning (20 §). Ett beslut av myndigheten som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt ska innehålla en klargörande motivering, om det inte är uppenbart obehövligt (32 §). Om parten får överklaga beslutet, ska han eller hon underrättas om hur det går till (33 §).

I offentlighets- och sekretesslagen finns bestämmelser som gäller myndigheters skyldighet att registrera, dvs. diarieföra, allmänna handlingar (5 kap. 1 §). Bestämmelserna får till följd att ärenden blir föremål för dokumentation hos myndigheten. I fråga om begäran om utlämnande av allmänna handlingar, exempelvis vid en begäran om utlämnande av en sammanställning av uppgifter från registret över verkliga huvudmän, gäller ett särskilt skyndsamhetskrav vid handläggningen enligt tryckfrihetsförordningen (2 kap. 16 § andra stycket).

Genom bestämmelserna i förvaltningslagen, offentlighets- och sekretesslagen och tryckfrihetsförordningen får sjätte penningtvättsdirektivet krav som innebär att handläggningen av begäran om utfående av uppgifter elektroniskt ska göras inom vissa tidsfrister, att myndigheten ska överväga att begära in komplettering före det att elektronisk tillgång till uppgifterna nekas, och att myndigheten ska ge information om möjligheten att överklaga anses vara uppfyllda. I och med att det i direktivet anges vissa särskilda tidsfrister vad gäller handläggningen och att det även finns en underrättelseskyldighet till kommissionen kopplat till en av dessa frister, bedöms det emellertid viktigt att dessa kommer till uttryck även i nationell

rätt. Det föreslås därför att bestämmelser där dessa tidsfrister framgår tas in i registerlagen. Samtidigt bör även skyndsamhetskravet framgå.

Underrättelseskyldigheten till kommissionen när tidsfristen har förlängts bör regleras på lägre nivå än lag.

Reglerna om avslag

När det gäller grunderna för att neka elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän som anges i artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet konstaterar promemorian att artikeln är formulerad på så sätt att registermyndigheterna endast får avslå begäran om tillgång till uppgifter av de skäl som räknas upp däri. Ordet ”avslå” får även anses inbegripa ”avvisa” enligt den terminologi som används i svensk rätt. Artikeln får förstås som att unionsrätten också förutsätter att registermyndigheterna nekar elektroniskt utlämnande av de skäl som anges däri. Mot den bakgrunden gör promemorian följande överväganden.

Att en begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt med hänvisning till berättigat intresse kan avslås om ett berättigat intresse till uppgifterna inte bedöms finnas, följer redan av att någon rätt till utlämnande på det sättet då inte finns. Detsamma gäller om ett berättigat intresse i och för sig finns enligt ett intyg från en annan registermyndighet, men det inte omfattar de ändamål för vilket uppgifterna nu söks. Det finns därmed inte behov av att i nationell rätt ta in särskilda bestämmelser om detta.

Om en framställning är så ofullständig eller oklar att den inte kan läggas till grund för en prövning gäller enligt förvaltningslagen att det ytterst kan leda till att någon prövning inte sker (20 §, se även prop. 2016/17:180 s. 136). Om uppgifterna omfattas av sekretess, kommer tillgång till uppgifterna nekas med stöd av sekretessbestämmelser (se bl.a. 2 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen och 2 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen). I dessa situationer finns det alltså redan genom nuvarande lagstiftning möjlighet att inte tillgodose begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter.

När det gäller grunden som innebär att registermyndigheten ska kunna neka elektronisk utlämnande av uppgifter om myndigheten har rimliga skäl att anta att uppgifterna inte kommer att användas för de ändamål som ligger till grund för det berättigade intresset anser promemorian att det finns behov av att ta in en bestämmelse som tydliggör möjligheten att avslå begäran i den situationen. ”Rimliga skäl” får i sammanhanget anses innebära samma sak som ”skäligen anledning” och det uttrycket kan då användas i stället i bestämmelsen.

När det sedan gäller den punkten i artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet som avser förenligheten med kapitel V i EU:s dataskyddsförordning, finns det enligt promemorians bedömning behov av att i nationell rätt tydliggöra förhållandet mellan rätten till utlämnande elektroniskt för personer med berättigat intresse och bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning. I den situationen har bestämmelserna i EU:s dataskyddsförordning företräde, med följderna att uppgifterna inte ska lämnas ut elektroniskt.

Artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet innebär, som ovan framgår, att medlemsstaterna inte får avslå en begäran som görs med hänvisning till berättigat intresse av andra skäl än de som tas upp däri. Förutom de möjligheter att neka elektroniskt utlämnande som tas upp ovan – och som inte

bedöms gå längre än direktivet – finns det enligt 6 kap. 4 § offentlighets- och sekretesslagen en möjlighet för myndigheter att avslå en begäran om utfående av uppgift ur en allmän handling, om det skulle hindra arbetets behöriga gång. Som framgår av redogörelsen i avsnitt 5.2 finns det i en sådan situation dock inget som hindrar att den som efterfrågar uppgiften ändrar sin förfrågan till en begäran om utlämnande av allmän handling. Dessutom följer av rättspraxis att en begäran om utfående av uppgift ska uppfattas som att den inbegriper en begäran om att få ta del av allmän handling, när det inte av utredningen går att bedöma på vilken grund begäran framställs (RÅ 82 2:68). Vid begäran om utlämnande av allmän handling finns det ingen motsvarande möjlighet för myndigheten att neka utlämnande med hänvisning till att det skulle hindra arbetets behöriga gång. Det praktiska utrymmet för att avslå en begäran om utlämnande av uppgifter med stöd av 6 kap 4 § offentlighets- och sekretesslagen får därmed vara begränsat. Detsamma gäller effekten av ett sådant avslag. Det handlar därför inte om något hinder mot att personer med berättigat intresse till uppgifterna får del av dessa och då elektroniskt i den bemärkelse som avses i artikel 13.

Kravet på motivering

När det gäller kravet i artikel 13 i sjätte penningtvätsdirektivet på att registermyndighetens beslut om att neka elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret ska motiveras, är frågan om ett sådant beslut kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt i den mening som avses i 32 § förvaltningslagen. I sådant fall gäller redan en motiveringsskyldighet för Bolagsverket enligt den bestämmelsen.

I förarbetena till 32 § förvaltningslagen uttalade regeringen att uttrycket ”kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt” är avsett att ha samma innebörd som motsvarande uttryck i 41 § förvaltningslagen där det används för att avgränsa vilka beslut som får överklagas. Vidare anförde regeringen att prövningen av om ett beslut kan antas ha sådana verkningar ska göras på objektiva grunder och att det är beslutets faktiska verkningar i det enskilda fallet som ska bedömas. Enligt regeringens bedömning innebar bestämmelsen i praktiken att motiveringsskyldigheten gäller för alla beslut som är överklagbara (prop. 2016/17:180 s. 321).

Mot bakgrund av att beslut om nekad elektronisk utlämnande av uppgifter kommer att gå att överklaga kan, i linje med vad regeringen uttalat i det tidigare lagstiftningsärendet, en motiveringsskyldighet anses finnas. Som kommer att redogöras för i avsnitt 6.5 är promemorians bedömning emellertid att det är tveksamt om nekad elektroniskt utlämnande i alla situationer kan antas påverka någon situation på ett inte obetydligt sätt i den mening som avses i 41 § förvaltningslagen och som leder till att beslutet enligt den paragrafen är överklagbart. Promemorian föreslår därför i det avsnittet att det införs en bestämmelse där rätten att överklaga i den situationen särskilt framgår. Mot den bakgrunden framstår det inte heller som givet att en motiveringsskyldighet kommer att gälla i samtliga fall där elektroniskt utlämnande nekas, enligt 32 § samma lag. Promemorian föreslår därför att det även tas in en bestämmelse där motiveringsskyldigheten särskilt framgår. Det bör även införas mot-

svarande motiveringskyldighet vid beslut om återkallelse av intyg (se avsnittet nedan).

Reglerna om utfärdande och återkallelse av intyg samt skyldighet att anmäla ändrade förhållanden

De regler i artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet som gäller utfärdande av intyg om berättigat intresse kräver införande av nya bestämmelser i nationell lagstiftning. Det bör av bestämmelserna bl.a framgå vilka uppgifter som ska finnas i ett intyg om berättigat intresse och verkningarna av ett sådant intyg. När det gäller det sist nämnda har promemorian uppfattat att avsikten i direktivet är att intygen i vissa fall ska vara begränsade till att gälla uppgifter kopplat till en viss juridisk person (jfr artikel 13.2 b och 14.1 b). Med en sådan tolkning framstår det som rimligt att bestämmelsen som gäller att det ska finnas rätt till upprepade tillgång till uppgifterna för personer med berättigat intresse utan att deras yrke eller befattning blir föremål för bedömning varje gång ska förstås bl.a. på så sätt att om en person som har ett intyg om berättigat intresse efterfrågar uppgifter om en annan juridisk person kan denne få del av dessa utan att en förnyad bedömning av yrket eller befattningen görs (artikel 13.5, se även artikel 13.3).

Det bör även införas en bestämmelse som innebär att intyget ska återkallas om den som fått intyget inte längre kan visa att det berättigade intresset av uppgifterna finns. Sådana omständigheter skulle kunna uppstå exempelvis i samband med Bolagsverket kontroller (avsnitt 6.7) eller till följd av att den som innehar intyget underrättar Bolagsverket om ändrade förhållanden. Det kan också uppstå om en registermyndighet i ett annat land underrättar Bolagsverket om att den myndigheten har återkallat ett intyg för samma person som utfärdats i den medlemsstaten. Om skälet för det berättigade intresset i det intyget är samma som i det intyg som Bolagsverket har utfärdat, bör Bolagsverket kunna utgå från att även det intyg som Bolagsverket har utfärdat ska återkallas. Det bör i nationell rätt tas in en särskild bestämmelse som anger att återkallelse får ske som en följd av en annan registermyndighets beslut att återkalla ett intyg om berättigat intresse för samma person. Det bör även införas en bestämmelse där det framgår att den som innehar ett intyg om berättigat intresse är skyldig att underrätta Bolagsverket så snart de förhållanden som angavs i den begäran som låg till grund för att intyget utfärdades ändras.

6.4 Identifiering och efterforskningsförbud

Promemorian bedömning: Kravet på identifiering för elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän på grundval av berättigat intresse av uppgifterna, strider inte mot efterforskningsförbudet.

Direktivets bestämmelse om förfarande för verifiering av identitet kräver inte lagstiftningsåtgärder.

Skälen för promemorians bedömning: I artikel 13.4 i sjätte penningtvättsdirektivet anges att den myndigheten som ansvarar för registret över

verkliga huvudmän ska verifiera de sökandes identitet närhelst de får tillgång till registren. Av artikeln framgår att det ska finnas tillräckliga förfaranden för detta, bl.a. genom att användning av medel för elektronisk identifiering och relevanta kvalificerade betrodda tjänster enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 910/2024 av den 23 juli 2014.

Artikeln avser den situationen att personer ansöker om uppgifter från registret med hänvisning till ett berättigat intresse av uppgifterna. Det kan göras både med och utan att ett intyg om ett berättigat intresse finns. Att registermyndigheten kan säkerställa att personen i fråga är den som han eller hon utger sig för att vara är en förutsättning för att det i praktiken ska gå att upprätthålla en ordning där enbart vissa kategorier av mottagare garanteras elektronisk tillgång till uppgifter i registret.

I det nuvarande penningtvättsdirektivet finns det inget krav på berättigat intresse och därmed heller inte någon motsvarande bestämmelse som den i artikel 13.4 i sjätte penningtvättsdirektivet.

Som utredningen redogör för gäller enligt tryckfrihetsförordningen ett förbud för myndigheter att efterforska vem som begär ut en handling eller vilket syfte som han eller hon har med sin begäran, i större träckning än vad som krävs för prövningen av om det finns hinder mot att en handling lämnas ut (2 kap 18 §). Utredningen konstaterar att förbudet gäller vid prövningen av om en allmän handling får lämnas ut, medan artikeln i sjätte penningtvättsdirektivet gäller en prövning som sker som ett led i bedömningen av om sökanden ska anses ha ett berättigat intresse av att få tillgång till uppgifterna elektroniskt (se betänkandet s. 407). Det senare handlar om på vilket sätt uppgifterna ska lämnas ut (avsnitt 5.1.2). Promemorian delar utredningens bedömning att det är fråga om två olika prövningar. Sjätte penningtvättsdirektivets krav på identifiering i den nu nämnda situationen strider därmed inte mot förbudet mot efterforskning i tryckfrihetsförordningen.

På vilket sätt identifieringen ska göra är en fråga som lämpar sig bäst för Bolagsverket att ta ställning till. Genomförandet av artikel 13.4 kräver alltså inga lagstiftningsåtgärder.

6.5 Rätten till överprövning

Promemorians förslag: Beslut att avslå en begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt med hänvisning till ett berättigat intresse ska få överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Prövningstillstånd ska krävas vid överklagande till kammarrätt.

Promemorians bedömning: Beslut om att återkalla ett intyg om ett berättigat intresse, avvisa en begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt, eller avslå begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt på grund av sekretess, kan överklagas i enlighet med nuvarande ordning.

Skälen för promemorians förslag: Sjätte penningtvättsdirektivets bestämmelser om förfarandet kring bl.a. fastställande av berättigat intresse, kompletteras med bestämmelser som rör rätten till överprövning av registermyndighetens beslut. Av artikel 13.9 i sjätte penningtvättsdirektivet följer att det ska finnas rättsmedel eller administrativa åtgärder

för att överklaga avslag eller återkallande. Som promemorian uppfattar artikeln avser den en rätt att överklaga beslut om att neka elektroniskt utlämnande av uppgifter dels när så sker efter en ansökan där något berättigat intresse inte tidigare har konstaterats, dels när så sker trots att sökanden kan uppvisa ett intyg om att ett berättigat intresse finns. Därutöver uppfattar promemorian att den gäller en rätt att överklaga beslut om att återkalla intyg om ett berättigat intresse.

När uppgifter från registret över verkliga huvudmän begärs ut kommer det, som framgår av avsnitt 5.1.1, juridiskt sett i de flesta fall handla om att en allmän handling begärs ut. Enligt 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen finns det en grundlagsskyddad rätt för var och en att ta del av allmänna handlingar.

De bestämmelser i sjätte penningtvättsdirektivet som innebär krav på att mottagare med berättigat intresse av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän har rätt att få tillgång till dessa elektroniskt, rör på vilket sätt handlingen ska lämnas ut. Det handlar alltså inte om huruvida handlingen över huvud taget kan lämnas ut, utan om sättet på vilket det görs.

Enligt 2 kap. 16 § första stycket tryckfrihetsförordningen har den som vill ta del av en allmän handling rätt att mot en fastställd avgift få en avskrift eller en kopia av den allmänna handlingen till den del handlingen får lämnas ut. När det gäller upptagningar för automatiserad behandling är myndigheten dock inte i större utsträckning än vad som följer av lag skyldig att lämna ut upptagningen i annan form än utskrift. Undantaget för upptagningar för automatiserad behandling har tillkommit just för att förhindra att uppgifterna som lämnas ut behandlas automatiserat på ett sätt som kan innebära otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet (prop. 1973:33 s. 85 och 113). Det framgår dock av den nämnda bestämmelsen i tryckfrihetsförordningen att skyldighet att lämna ut i elektronisk form i vissa fall ändå kan finnas. Det gäller om en sådant krav finns i lag.

Någon lagbestämmelse som ger rätt för enskild att få del av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän elektronisk finns inte i svensk rätt. En annan sak är att det i förordning finns bestämmelse som innebär att Bolagsverket *får* ge direktåtkomst för vissa ändamål (3 kap. 5 § registerförordningen). Om promemorians förslag genomförs, kommer det däremot att i lag föreskrivas en rätt för mottagare med berättigat intresse, att få del av handlingar elektroniskt. Det innebär då att det s.k. utskriftsundantaget i 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen inte gäller i den situationen.

Med en rätt till någonting följer vanligen även en möjlighet att överklaga i den situationen att den aktuella rätten nekas. Som inledningsvis nämndes innebär artikel 13.9 i sjätte penningtvättsdirektivet krav på att det ska gå att överklaga beslut om att neka elektroniskt utlämnande när begäran om utlämnande gjorts med hänvisning till ett berättigat intresse av uppgifterna.

Av 3 kap. 10 § registerlagen framgår att Bolagsverkets beslut enligt den lagen får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Av bestämmelsen framgår emellertid inte specifikt vilka typer av beslut som är överklagbara.

I förvaltningslagen finns bestämmelser som gäller generellt för myndigheters handläggning, om inte annat följer av annan lag eller förordning (4 §). Enligt 41 § förvaltningslagen får en myndighets beslut överklagas om beslutet kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt. Bestämmelsen bygger på den rättspraxis som utarbetats under lång tid. I

förarbetena till förvaltningslagen diskuteras huruvida 41 § är tillämplig när det finns en bestämmelse i specialförfattning – likt den i 3 kap. 10 § registerlagen – som anger att beslut enligt den aktuella lagen får överklagas, men inte närmare vilka beslut det gäller. Regeringen konstaterade då att frågan är av mindre praktisk betydelse eftersom det, oavsett om bestämmelsen i specialförfattningen har företrädare framför 41 § förvaltningslagen eller inte, ytterst är Högsta förvaltningsdomstolens praxis kring förvaltningslagens bestämmelser som i det enskilda fallet blir vägledande i sak (prop. 2016/17:180 s. 254). När en bestämmelse i specialförfattning inte är mer specifik än att den anger att beslut enligt lagen får överklagas kan den alltså inte tolkas som att varje tänkbart beslut enligt den aktuella lagen är överklagbart.

Det är tveksamt om nekad elektronisk tillgång till uppgifterna kan anses påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt på så sätt som följer av såväl rättspraxis som 41 § förvaltningslagen. På vilket sätt en person får del av allmänna handlingar kan i många fall inte antas ha sådana påvisbara verkningar att beslutet är överklagbart. Det kan däremot inte uteslutas att det i enskilda fall har det.

I den situationen som det nu gäller har personer med berättigat intresse emellertid getts en rätt till att få del av uppgifter från registret över verkliga huvudmän elektroniskt. Det finns även krav på att beslut om att neka sådan tillgång ska gå att överklaga. Mot bakgrund av att det beträffande varje enskilt fall av nekad elektronisk tillgång till uppgifter i registret med hänvisning till berättigat intresse inte går att säga att besluten kommer att vara överklagbara med stöd av befintlig reglering, anser promemorian att det finns behov av att införa en bestämmelse som specifikt gäller rätten att överklaga just i den situationen. Den bestämmelsen kommer då att ha företrädare framför överklagandebestämmelsen i 41 § förvaltningslagen.

När det gäller återkallande av intyg får det anses vara ett sådant beslut som kan antas påverka någons situation på ett inte obetydligt sätt och därför går att överklaga enligt befintlig reglering. Återkallat intyg innebär att personen i fråga på nytt måste visa att ett berättigat intresse finns för att kunna få del av uppgifter från registret över verkliga huvudmän elektroniskt. Promemorian föreslås därför inte att det införs någon specifik bestämmelse där rätten till överprövning av sådana beslut särskilt framgår. Detsamma gäller om ett beslut om att neka utlämnande av uppgifter elektroniskt grundar sig på att uppgifterna omfattas av sekretess eller det handlar om att begäran avvisas som en följd den inte innehåller nödvändiga uppgifter. I dessa situationer är det redan möjligt att överklaga besluten enligt befintlig reglering (se bl.a. 6 kap. 7 § offentlighets- och sekretesslagen).

Promemorian föreslår sammanfattningsvis att det i registerlagen införs en bestämmelse där det framgår att Bolagsverkets beslut att avslå begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt får överklagas. I likhet med andra beslut enligt registerlagen bör överklagande då göras till allmän förvaltningsdomstol och det bör krävas prövningstillstånd vid överklagande till kammarrätten. Det betyder att en annan ordning gäller än vid överklagande av beslut att inte lämna ut en allmän handling (6 kap. 8 § första stycket offentlighets- och sekretesslagen).

Överklagbarheten av beslut om återkallande av intyg omfattas redan av befintlig överklagandebestämmelse i registerlagen. Även beslut om att

avslå begäran på grund av sekretess eller att avvisa begäran till följd av att begäran inte innehåller nödvändiga uppgifter kan överklagas inom ramen för nuvarande bestämmelser.

6.6 Ömsesidigt erkännande av berättigat intresse

Promemorians förslag: Bolagsverket ska erkänna intyg om berättigat intresse som har utfärdats i andra länder inom EES, om intressena är sådana som anses berättigade även enligt svensk rätt.

Skälen för promemorians förslag: Om ett berättigat intresse av uppgifter i ett register över verkliga huvudmän har fastställts i ett land, ska den bedömningen som gjorts i regel inte omprövas när en begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt görs såvitt avser uppgifter i ett annat lands register över verkliga huvudmän. Sjätte penningtvättsdirektivet innehåller därför regler som gäller registermyndigheters skyldighet att erkänna den verifiering av ett berättigat intresse som gjorts av en annan registermyndighet. Några motsvarande regler finns inte i det nuvarande penningtvättsdirektivet.

Enligt artikel 13.3 i sjätte penningtvättsdirektivet ska verifiering av det berättigade intresset redan anses ha skett, om en annan registermyndighet har bedömt att ett berättigat intresse finns. Från kravet på erkännande finns ett undantag. Det gäller om grunden för det berättigade intresset är en sådan som inte anges uttryckligen i direktivet utan har identifierats av den andra medlemsstaten utöver de som anges i direktivet (artikel 12.2 andra stycket). Det finns alltså ingen skyldighet för en registermyndighet i ett land att erkänna ett berättigat intresse som fastställts i ett annat land och som är hänförlig till en grund som inte har identifierats som berättigat intresse i det först nämnda landet. I den situationen kan begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt alltså avslås. Det får dock anses ligga i registermyndighetens service- respektive utredningsskyldighet att i första hand fråga sökanden om denne vill att ansökan ska behandlas som en begäran som görs utan stöd av intyg om berättigat intresse och ge denne möjlighet att komplettera sin begäran med uppgifter och handlingar som kan visa på det berättigade intresse (jfr 6 § andra stycket och 23 § tredje stycket förvaltningslagen).

Det föreslås att de bestämmelser som redogörs för ovan genomförs genom att det av registerlagens bestämmelser framgår att Bolagsverket ska erkänna ett intyg om berättigat intresse som har utfärdats i ett annat land inom EES, om intresset är sådant som anses berättigat även enligt svensk rätt.

6.7 Kontroll av yrke eller befattning när det är grund för berättigat intresse

Promemorians förslag: Om någon har fått ett intyg om berättigat intresse, ska Bolagsverket regelbundet kontrollera att vederbörande

fortfarande innehar yrket eller befattningen som låg till grund för att intyget utfärdades.

En sådan kontroll ska göras tidigast ett år efter det att intyget utfärdades. Om Bolagsverket har skälig anledning att anta att det berättigade intresse inte längre finns, ska det dock göras tidigare än så.

Bolagsverket får förelägga den som har fått intyget att lämna de uppgifter som behövs för myndighetens kontroll.

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 13.10 i sjätte penningtvättsdirektivet ska den myndigheten som ansvarar för registret över verkliga huvudmän från tid till annan och under alla omständigheter tidigast 12 månader efter det att en person har beviljats tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän på grundval av att dennes yrke eller befattning bedömts innebära att personen har ett berättigat intresse av uppgifterna, verifiera att personen fortfarande utövar det yrket eller innehar den befattningen. Om myndigheten har rimliga skäl att anta att ett berättigat intresse inte föreligger får sådan verifiering ske före det att 12 månader har passerat.

Som promemorian uppfattar regeln handlar det om att säkerställa att den som har fått ett intyg om ett berättigat intresse på grundval av sitt yrke eller befattning fortfarande har ett berättigat intresse, dvs. att förhållandena inte har ändrats. Regeln får anses komplettera artikel 13.11 i sjätte penningtvättsdirektivet, som avser skyldighet för den som innehar intyg att anmäla ändring av förhållanden som kan leda till att det berättigade intresset upphör.

Artikel 13.10 i sjätte penningtvättsdirektivet innebär att Bolagsverket får en ny uppgift. Regeln ger inte någon ledning i på vilket sätt som Bolagsverket ska kontrollera att personen i fråga utövar yrket eller innehar befattningen. Det skulle emellertid exempelvis kunna ske genom att Bolagsverket begär att få del av intyg från arbetsgivare, lönebesked eller liknande. I det avseendet kan det för den enskilde bli fråga om att lämna in samma eller liknande handlingar som denne lämnade in första gången för att visa att ett berättigade intresse av uppgifterna finns. Ur det perspektivet kan det uppfattas som att intygets giltighet begränsas och att det handlar om att på nytt ansöka om intyg.

Enligt promemorians uppfattning måste regeln förstås på så sätt att det handlar om en mer översiktlig kontroll. Inför att ett intyg ska utfärdas måste yrkesrollen och befattningen i sig bedömas för att ta ställning till om ett berättigat intresse finns. Den efterkontroll som Bolagsverket ska göra få snarare ta sikte på att enbart konstatera att yrket fortfarande utövas eller att befattningen alltså innehåses. Om det vid kontrollen framkommer att det berättigade intresset inte längre finns, ska Bolagsverket återkalla intyget (avsnitt 6.3).

Promemorian föreslår att det i registerlagen tas in en bestämmelse om Bolagsverkets kontroll. Promemorian anser att Bolagsverket kan bedöma hur ofta sådana kontroller bör göras inom de ramar som den unionsrättsliga regleringen ställer upp. Det föreslås därför inte att det i bestämmelsen anges något mer specifikt intervall än vad som följer av artikel 13.10 i sjätte penningtvättsdirektivet. Enligt den föreslagna bestämmelsen ska Bolagsverket alltså regelbundet men tidigast 12 månader från det att intyget utfärdades utföra kontroll. Om myndigheten har skälig anledning

att anta att det berättigade intresset inte längre finns ska sådan kontroll emellertid göras tidigare än så. Det föreslås att det i samma bestämmelse anges att Bolagsverket får förelägga den som har fått intyget att lämna de uppgifter som behövs för myndighetens kontroll.

6.8 Den verkliga huvudmannens rätt till information enligt EU:s dataskyddsförordning

Promemorians förslag: Bolagsverket ska i registerutdrag enligt EU:s dataskyddsförordning till den registrerade inte lämna ut identiteten på vissa personer som agerar i syfte att offentliggöra uppgifter i media och vissa organisationer i det civila samhället, som har fått del av uppgifter om den registrerade ur registret elektroniskt. I dessa fall ska myndigheten i stället lämna uppgift om personernas yrke eller befattning.

Bolagsverket ska inte heller till den registrerade lämna uppgift om identiteten på vissa mottagare från myndigheter i tredje länder som fått del av uppgifter ur registret elektroniskt. Det gäller om ett sådant uppgiftslämnande skulle äventyra den myndigheternas analyser eller utredningar och en begäran om att identiteterna inte ska röjas gjordes i samband med att begäran om att få del av uppgifter gjordes. Begränsningen ska få gälla under högst fem år från det att uppgifterna lämnades ut till myndigheten. Bolagsverket ska därefter få förlänga tidsperioden med ett år i taget, om myndigheten i tredjeland begär det och det finns skäl för det.

Skälen för promemorians förslag: Enligt artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet ska det dokumenteras vilka personer som med stöd av berättigat intresse enligt den artikeln har tillgång till uppgifterna i registret över verkliga huvudmän. Artikel 12.4 har ingen motsvarighet i det nuvarande penningtvättsdirektivet. Syftet med bestämmelsen är att informationen ska kunna lämnas ut till den verkliga huvudmannen om denne efterfrågar detta med stöd av artikel 15 i EU:s dataskyddsförordning. Den artikeln reglerar den registrerades rätt till ett så kallat registerutdrag gällande de personuppgifter om honom eller henne som behandlas. Det har ansetts nödvändig att ge den registrerade en sådan rätt för att han eller hon ska kunna kontrollera att uppgifterna om honom eller henne är korrekta och att de behandlas på lagenligt sätt, bl.a. att de bara lämnas ut till behöriga mottagare.

Enligt artikel 15.1 c i EU:s dataskyddsförordning har den registrerade rätt att få information om mottagare eller kategorier av mottagare till vilka personuppgifterna har lämnats eller ska lämnas ut, särskilt mottagare i tredje länder eller internationella organisationer. Genom EU-domstolens dom den 12 januari 2023 i mål C-154/21 Österreichische Post står det klart att artikel 15.1 c i EU:s dataskyddsförordning innebär att den personuppgiftsansvarige är skyldig att ge den registrerade den faktiska identiteten på mottagare som personuppgifterna har lämnats ut till eller ska lämnas ut till, om det inte är omöjligt att identifiera mottagarna eller den personuppgiftsansvarige visar att den registrerades begäran om tillgång är uppenbart ogrundad eller orimlig i den mening som avses i artikel 12.5 i

förordningen. I sådant fall är det tillräckligt att den personuppgiftsansvarige informerar den registrerade om de aktuella kategorierna av mottagare. Av artikel 12.5 i EU:s dataskyddsförordning framgår att en begäran från en registrerad kan anses uppenbart ogrundad eller orimlig bl.a. i den situationen att frågan är av repetitiv art. När det gäller situationer då det är ”omöjligt” att identifiera mottagarna, framgår det av domen att det gäller i synnerhet när mottagarna ännu inte är kända.

Av artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet framgår att medlemsstaterna ska dokumentera identiteten hos de som har tillgång till uppgifterna med stöd av berättigat intresse och att uppgifter om detta ska kunna lämnas ut. Promemorian anser inte att ”dokumentera” i detta sammanhang innebär att det ska upprättas särskilda handlingar som blir allmänna i den meningen att de kan begäras ut. Däremot ska uppgifterna kunna tas fram från systemet, om ett registerutdrag efterfrågas.

Enligt artikel 23.1 i EU:s dataskyddsförordning kan rätten enligt den nämnda artikeln 15.1 c i samma förordning begränsas, förutsatt att det sker med respekt för andemeningen i rättigheten och utgör en nödvändig och proportionell åtgärd i ett demokratiskt samhälle i syfte att säkerställa vissa särskilt angivna mål. Bland dessa mål finns att säkerställa förebyggande, förhindrande, utredning, avslöjande eller lagföring av brott (punkt d), och säkerställande av andra av unionens eller en medlemsstats viktiga mål av generellt allmänt intresse (punkt e). Möjligheten till att införa begränsningar har utnyttjats i sjätte penningtvättsdirektivet. Enligt artikel 12.4 ska säkerställas att informationen som lämnas ut inte leder till identifiering av mottagarna till uppgifterna när sådana personer är

- personer som agerar för journalistiska ändamål, rapporteringsändamål eller andra uttrycksformer i medierna som har ett samband med förebyggande och bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller organisationer, eller
- organisationer i det civila samhället som har anknytning till förebyggande eller bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism.

När det gäller dessa personer ska den verkliga huvudmannen däremot få uppgift om personernas yrke eller befattning.

Vidare följer av samma artikel ett förbud som gäller att för den verkliga huvudmannen röja identiteten på en motpart från tredje land till unionens finansunderrättelseenheter eller offentliga myndigheter som har till uppgift att utreda eller lagföra penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller som har till uppgift att spåra, beslagta eller frysa tillgångar som härrör från brott. Detta gäller så länge det är nödvändigt för att skydda den mottagande myndighetens analyser eller utredningar. Den mottagande myndigheten ska i samband med att den begär uppgifter ur registret ange skälen för att den begär att registermyndigheten avstår från att lämna information enligt artikel 15.1 c i EU:s dataskyddsförordning till den verkliga huvudmannen och hur länge avståndet bör gälla. Den period som uppgifterna inte ska lämnas får inte överstiga fem år. En förlängning av perioden får endast beviljas på grundval av en motiverad begäran från den mottagande myndigheten och då för maximalt ett år i taget.

I svensk rätt finns begränsningar i fråga om rätten att få information enligt artikel 15 i EU:s dataskyddsförordning i 5 kap. 1 § första stycket dataskyddslagen. Av den bestämmelsen följer att rätten inte gäller sådana uppgifter som den personuppgiftsansvarige inte får lämna ut till den registrerade enligt lag eller annan författning eller enligt beslut som har meddelats med stöd av annan författning. Det betyder exempelvis att uppgifter som är sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen är undantagna. Vidare finns i 1 kap. 7 § dataskyddslagen en bestämmelse av generell karaktär som innebär att EU:s dataskyddsförordning och dataskyddslagen inte ska tillämpas i den utsträckning det skulle strida mot tryckfrihetsförordningen eller yttrandefrihetsgrundlagen (angående förhållandet mellan EU:s dataskyddsförordningen och dessa grundlagar, se prop. 2017/18:105 avsnitt 7.1). I det sist nämnda avseendet uppkommer frågan hur artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet förhåller sig till det efterforskningsförbudet som föreskrivs i 2 kap. 18 § tryckfrihetsförordningen.

Som redogörs för i avsnitt 6.4 innebär efterforskningsförbudet att en myndighet inte får efterforska vem som begär ut en handling eller vilket syfte som han eller hon har med sin begäran, i större utsträckning än vad som krävs för prövningen av om det finns hinder mot att handlingen lämnas ut. Enligt promemorians uppfattning får efterforskningsförbudet till följd att det inte är möjligt för Bolagsverket att dokumentera identiteten eller exempelvis yrke och befattning – som kan antas avslöja syftet med att uppgifterna begärs – på de personer som begär uppgifter från registret över verkliga huvudmän. Det skulle också kunna innebära att det enligt det resonemang som förts av EU-domstolen i den ovan nämnda domen bedöms ”omöjligt” för myndigheten att identifiera mottagarna.

Som anges i avsnitt 6.4 bedöms kravet på identifiering för elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän på grundval av berättigat intresse av uppgifterna, emellertid inte strida mot efterforskningsförbudet. Det beror på att det sker som ett led i bedömningen av om sökanden ska ha rätt att få uppgifterna elektroniskt. Det gäller alltså inte prövningen av om en allmän handling får lämnas ut.

Bolagsverket kommer ha information om identiteterna på dem som har gett sig till känna i syfte att få uppgifterna elektroniskt på grundval av berättigat intresse av uppgifterna. Såsom artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet är utformad är bestämmelsen begränsad till att gälla just identiteterna på dessa mottagare. Det får förstås som att direktivet endast uppställer krav på dessa personer ska kunna namnges i ett registerutdrag. Det betyder att motsvarande krav inte finns för dem som begär ut allmän handling i pappersform. Skulle det vara så att regelverket ska förstås som att sådana personer ska identifieras också, bör det i enlighet med vad som resonnerats kring ovan anses vara omöjligt för registermyndigheten.

Mot bakgrund av vad som anges ovan föreslår promemorian att det i registerlagen tas in bestämmelser som innebär att Bolagsverket på begäran av registrerad ska lämna utdrag enligt artikel 15 i EU:s dataskyddsförordning med information om identiteten på de som efterfrågat dennes uppgifter. I enlighet med vad som anges i artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet bör ett undantag införas som innebär att identiteten på personer som agerar för journalistiska ändamål, rapporteringsändamål eller andra ändamål i media som har ett samband med förebyggande eller

bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism samt personer från organisationer i det civila samhället som har anknytning till förebyggande eller bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism. När det gäller dessa bör den verkliga huvudmannen endast få information om vilket yrke eller befattning som den som fått uppgifterna har.

Dessutom föreslås att det, i enlighet med vad som föreskrivs i artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet, tas in bestämmelser om ett förfarande som säkerställer att Bolagsverket inte röjer identiteten på motparter till de behöriga myndigheterna för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism som avses i artikel 2.1.44 a och c i penningtvättsförordningen – dvs. motsvarigheter till finansunderrättelseenheter och myndigheter som har till uppgift att utreda och lagföra penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism, eller spåra, beslagta eller frysa och förverka tillgångar som härrör från brott – i tredje land, så långre det är nödvändigt för att skydda deras analyser och utredningar. Det föreslås att när sådana myndigheter begär att uppgifter ska lämnas ut elektroniskt med stöd av berättigat intresse ska de ange den period då de begär att Bolagsverket inte lämnar information om att de har begärt uppgifter om den verkliga huvudmannen samt skälen för detta. Bolagsverket bör under en period av maximalt fem år då kunna avstå från att lämna ut information om identitet på den som efterfrågat uppgifterna i registerutdrag. I enlighet med vad som föreskrivs i artikel 12.4 i sjätte penningtvättsdirektivet bör Bolagsverket efter begäran även ha möjlighet att kunna förlänga denna period ett år i taget, om det finns skäl för det.

6.9 Ytterligare behandling av personuppgifter

Flera av de ändringar som föreslås i promemorian syftar till att stärka skyddet för verkliga huvudmäns personuppgifter. Samtidigt innebär förslaget att viss ytterligare personuppgiftsbehandling kommer att ske. För att verkliga huvudmän ska kunna få registerutdrag med uppgifter om identiteten på dem som har begärt att få del av uppgifter om den verkliga huvudmannen elektroniskt krävs viss personuppgiftsbehandling. Vidare innebär kravet på berättigat intresse och utfärdande av intyg om berättigat intresse viss personuppgiftsbehandling. Av intyget kommer bl.a. namn på personen med berättigat intresse framgå.

Personuppgiftsbehandlingen i det först nämnda fallet är nödvändig för att Bolagsverket ska kunna fullgöra den rättsliga förpliktelsen som följer av EU:s dataskyddsförordning och som innebär att den personuppgiftsansvarige ska kunna ge den registrerade information om de mottagare eller kategorier av mottagare som den registrerades personuppgifter har lämnats ut till (artikel 6.1 c och 15.1 i EU:s dataskyddsförordning).

I det sist nämnda fallet är personuppgiftsbehandlingen nödvändig för att Bolagsverket ska kunna utföra en uppgift av allmänt intresse (artikel 6.1 e i EU:s dataskyddsförordning). Att utfärda intyg om berättigat intresse är en uppgift som följer av sjätte penningtvättsdirektivet och åläggs Bolagsverket genom bestämmelser i registerlagen. Bestämmelserna om intyg syftar till att möjliggöra för personer med ”berättigat intresse” utifrån

ändamålen förebyggande och bekämpning av penningtvätt, förbrott till penningtvätt och finansiering av terrorism, att upprepade gånger ta del av uppgifter i registret över verkliga huvudmän. Utan en lösning som innebär att upprepad elektronisk tillgång till uppgifterna i fråga är möjligt, skulle troligen registret bli mindre attraktivt att använda. Registret skulle då i praktiken inte bidra till den ökade transparens i fråga om vilka som är verkliga huvudmän som är syftet med registret.

Enligt promemorians bedömning är konsekvenserna ur integritets-synpunkt för den personuppgiftsbehandling som redogörs för ovan förhållandevis begränsad. Det handlar inte om uppgifter som bedöms känsliga. Den vars uppgifter det handlar om har dessutom i båda fallen valt att lämna sina personuppgifter som ett led i att få del av uppgifter från registret elektroniskt. Personen kan genom att välja att få del av samma uppgifter på andra sätt än elektroniskt undgå att dennes personuppgifter behandlas. När det gäller den personuppgiftsbehandling som sker för att de verkliga huvudmännen ska kunna få information om identiteterna på de som begärt uppgifter om de verkliga huvudmännen är den nödvändig för att tillgodose den registrerades rätt till registerdrag, vilket i sin tur är en rätt som följer av dataskyddsregleringen. Enligt promemorians bedömning är personuppgiftsbehandlingen proportionerlig.

Av den s.k. finalitetsprincipen i artikel 5.1 b i EU:s dataskyddsförordning följer att personuppgifter endast får samlas in för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål och inte senare behandlas på ett sätt som är oförenligt med dessa ändamål. Bolagsverket är skyldig att följs den principen. I ingen av de ovan nämnda fallen bedöms personuppgiftsbehandlingen stå i strid med finalitetsprincipen

6.10 Avgifter

Promemorians förslag: Verksamhetsutövare och mottagare med berättigat intresse ska kunna få del av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän till en avgift som inte överstiger Bolagsverkets kostnader för åtgärden.

Någon avgift ska inte tas ut vid utlämnande av uppgifter ur registret till vissa myndigheter och självreglerande organ.

Det ska i förordningen med instruktion för Bolagsverket tas in en upplysningsbestämmelse om att särskilda bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter ur registret finns i registerförordningen.

Skälen för promemorians förslag: Det nuvarande penningtvättsdirektivet tillåter att medlemsstaterna tar ut en avgift för utlämnande av uppgifter ur registren över verkliga huvudmän. Avgiften får emellertid inte överstiga de administrativa kostnaderna för att göra uppgifter tillgängliga (artikel 30.5a och 31.4a). Bestämmelser som genomför direktivet i denna del finns i registerförordningen (4 kap.).

I likhet med det nuvarande penningtvättsdirektivet finns det även i det sjätte penningtvättsdirektivet bestämmelser som rör avgiftsuttag. Av dessa följer att medlemsstaterna får ta ut en avgift av ansvariga enheter – dvs. verksamhetsutövare och utländska ansvariga enheter – och mottagare med ett berättigat intresse av uppgifterna, för att tillgängliggöra uppgifter ur

registret för dem. Det gäller förutsatt att avgiften inte är större än vad som är absolut nödvändigt för att täcka kostnaderna för att säkerställa kvaliteten på uppgifterna i registret och för att göra uppgifterna tillgängliga. Avgifterna ska fastställas på ett sådant sätt att den faktiska tillgången till uppgifterna inte undergrävs (artikel 11.4 och 13.12).

Avgiftsbestämmelserna i sjätte penningtvättsdirektivet reglerar endast avgiftsuttag i förhållande till verksamhetsutövare, utländska ansvariga enheter och mottagare med berättigat intresse av uppgifterna. Det kan antas bero på att syftet är att säkerställa att medlemsstaterna inte tar ut så höga avgifter att ändamålet med registret i förhållande till dessa mottagare undermineras, dvs. att registret inte används för att ge information till dem. Bestämmelserna får förstås på så sätt att det alltid ska finnas en ”standardlösning” för utlämnande där avgiften inte är högre än vad som är absolut nödvändigt för att täcka kostnaderna för att säkerställa kvaliteten på uppgifterna i registret och för att göra uppgifterna tillgängliga. Bestämmelserna bedöms alltså inte begränsa Bolagsverkets avgiftsuttag om Bolagsverket, på begäran av mottagaren, lämnar ut uppgifterna på annat sätt än enligt standardlösningen (se avsnitt 6.2.2 om uppdragsverksamhet). I sådana situationer behöver avgiften alltså inte bestämmas med hänsyn till den avgiftsbegränsning som följer av sjätte penningtvättsdirektivet.

Förutom att tillhandahålla uppgifter om verkliga huvudmän till de nu nämnda, är ändamålet med registret att tillhandahålla sådana uppgifter till de myndigheter och självreglerande organ som anges i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet, dvs. bl.a. tillsynsmyndigheter och självreglerande organ som utför tillsynsuppgifter enligt penningtvättsregleringen, myndigheter med ansvar för skatt och vissa EU-myndigheter. Av artikel 11.1 i sjätte penningtvättsdirektivet framgår att deras tillgång till uppgifter i registret ska vara fri. Det betyder att någon avgift inte får tas ut av dem.

När det gäller andra personer som kan begära ut uppgifter ur registret – det kan handla om mottagare från allmänheten som saknar berättigat intresse av uppgifterna eller myndigheter som inte finns bland dem som räknas upp i artikel 11.2 – finns det utifrån de ändamål som ligger bakom direktivets bestämmelser om registret över verkliga huvudmän inget som hindrar avgiftsuttag. Det förhållandet att det saknas bestämmelser i sjätte penningtvättsdirektivet om huruvida avgift får tas ut i samband med att uppgifter om verkliga huvudmän lämnas ut till dessa, måste därför förstås som att det är tillåtet (jfr prop. 2016/17:173 s. 481 f.).

Sammanfattningsvis är promemorians bedömning att det är möjligt att ta ut avgifter för utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän, men inte från de myndigheter och självreglerande organ som avses i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet. I fråga om avgiftens storlek finns för verksamhetsutövare, utländska ansvariga enheter och mottagare med berättigat intresse av uppgifterna viss begränsning.

Det föreslås att det i registerförordningen tas in bestämmelser som innebär att avgiftsuttag är möjligt inom dessa ramar samt att någon avgift inte får tas ut av sådana myndigheter och självreglerande organ som avses i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet. Bestämmelserna kommer då ha företräde framför bestämmelserna i avgiftsförordningen (1992:191) om rätt att ta ut avgifter som gäller myndigheter generellt (2 §). Det bör i förordningen med instruktion för Bolagsverket – som också innehåller bestämmelser som avviker från avgiftsförordningen – tas in en upplys-

ningsbestämmelse om att särskilda bestämmelser om avgifter för utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän finns i registerförordningen.

7 Hänvisningar till EU-rättsakter

Promemorians förslag: Hänvisningar till förordningar ska vara dynamiska, medan hänvisningar till direktiv ska vara statiska.

Skälen för promemorians förslag: De bestämmelser som föreslås innehåller hänvisningar till EU-rättsakter, både till direktiv och förordningar. Hänvisningar till EU-rättsakter kan göras antingen statiska eller dynamiska. Med en statisk hänvisning avses att det hänvisas till rättsakten i en viss angiven lydelse. Med en dynamisk hänvisning avses att hänvisning görs till rättsakten i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Eftersom förordningar är direkt tillämpliga bör hänvisningarna till förordningar i de föreslagna bestämmelserna vara dynamiska. Ändringar i direktiv förutsätter däremot genomförandeåtgärder från lagstiftarens sida. Hänvisningarna till direktiv i de föreslagna bestämmelserna bör därför vara statiska.

8 Ikraftträdande

Promemorians förslag: Författningsändringarna i fråga om kravet på berättigat intresse för elektronisk tillgång till uppgifter i register över verkliga huvudmän ska träda i kraft den 1 november 2025. Författningsändringarna i övrigt ska träda i kraft den 1 juli 2026.

Skälen för promemorians förslag: Enligt sjätte penningtvättsdirektivet ska vissa artiklar genomföras i svensk rätt senast den 10 juli 2025 respektive den 10 juli 2026.

Förslagen i promemorian bör träda i kraft så nära dessa tidpunkter som är möjligt. Författningsändringarna i fråga om kravet på berättigat intresse för tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän elektronisk bör därför träda i kraft den 1 november 2025, medan övriga författningsändringar bör träda i kraft den 1 juli 2026.

9 Konsekvenser

Promemorians bedömning: Förslagen innebär att Bolagsverket kommer att ha kostnader för att anpassa sitt it-system och för de nya arbets-

uppgifter som tillkommer relaterat till bedömningar av om elektroniskt utlämnande av uppgifter är möjligt.

Förslagen bedöms även leda till marginellt ökade kostnader för domstolarna. Dessa kostnader bedöms kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Skälen för promemorians bedömning

Problembild, mål och alternativa lösningar

Penningtvätt och finansiering av terrorism är i många fall gränsöverskridande brottslighet som begås genom utnyttjande av det finansiella systemet. Det är angeläget att det vidtas åtgärder för att aktivt motverka den typen av brottslighet och strypa flödet av pengar som leder till att brottslighet kan fortgå, men även till att fler attraheras av den kriminella banan. Med medlemskapet i EU följer att Sverige är skyldigt att genomföra och tillämpa det unionsrättsliga regelverket som finns på området och som Sverige också har varit del i att förhandla fram.

Förslagen i promemorian genomför sjätte penningtvättsdirektivet. Förslagen ska ses i ljuset av en dom från EU-domstolen som klargjort att en ordning där allmänheten kan få tillgång till uppgifter ur registret över verkliga huvudmän utan några som helst begränsningar och utan att de har något berättigat intresse av uppgifterna i registret över verkliga huvudmän inte är i överensstämmelse med grundläggande rättigheter. Intresset av transparens i fråga om verkligt huvudmannaskap i syfte att förebygga och bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism har alltså vägts mot intresset av att värna den enskildes rätt till respekt för sitt privatliv och rätt till skydd för personuppgifter.

Sjätte penningtvättsdirektivet är har en hög detaljgrad och ger inte utrymme för alternativa lösningar. Följden av att förslagen inte genomförs är att svensk rätt inte är i överensstämmelse med unionsrätten. Det är därmed inte ett alternativ att avstå från att genomföra direktivet.

Offentligfinansiella och samhällsekonomiska effekter

Förslagen i promemorian har inga offentligfinansiella effekter.

Förslagen påverkar sättet för utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän och har försumbara samhällsekonomiska effekter.

Effekter för skyddet av den personliga integriteten

Förslagen i promemorian är i överensstämmelse med stadgan och EU:s dataskyddsförordning.

Effekter för förvaltningsmyndigheterna, kommuner och regioner

Förslagen i promemorian påverkar Bolagsverkets verksamhet. De innebär att Bolagsverket dels kommer att behöva vidta tekniska åtgärder för att anpassa sitt it-system till den nya ordningen, dels kommer att behöva hitta former för att möjliggöra det förfarande som föreslås vad gäller förfrågningar som görs med hänvisning till berättigat intresse av uppgifterna. Förfarandet kan antas innebära ett ökat beslutsfattande, som kan innebära behov av personal som sköter uppgiften. Det är på förhand svårt att göra en uppskattning av omfattningen av förfrågningar om elektroniskt utläm-

nande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän som kommer att framställas med hänvisning till berättigat intresse. Mot bakgrund av att uppgifterna kan fås, utan att ett berättigat intresse fastställs, men då i annan form än elektroniskt, kan det dock antas innebära att en del av dessa väljer det sättet i stället. I jämförelse med dagens system där uppgifterna kan hämtas ur registret av den som gör förfrågan, leder sådana förfrågningar till mer arbete för Bolagsverket. Samtidigt innebär en sådan förfrågan om utlämnande troligen till mindre arbete än att göra den prövning som det innebär att fastställa ett berättigat intresse.

Förfrågningar från personer som saknar berättigat intresse av uppgifterna – inte på grund av att de ännu inte fått det fastställt, utan för att de rent faktiskt inte har sådant intresse – kan antas vara begränsat. Möjligen kan sådana förfrågningar dessutom antas bli mindre vanliga när uppgifterna i stället för att fås i princip omedelbart via Bolagsverkets webbplats, kräver hantering av Bolagsverket i varje enskilt fall.

Det kan antas att förfrågningar om uppgifter från verksamhetsutövare utgör en inte obetydlig del av de förfrågningar som görs om uppgifter ur registret över verkliga huvudmän. När det gäller dessa kan Bolagsverkets arbetsbelastning vara beroende av vilken metod för utlämnande av uppgifter som Bolagsverket bedömer är möjlig med hänsyn till de nya reglerna. När det gäller myndigheters tillgång till uppgifter i registret bedöms effekterna skilja sig åt beroende på om det gäller sådana myndigheter som räknas upp i artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet eller sådana som behöver få ett berättigat intresse fastställt för att få del av uppgifterna elektroniskt. I det först nämnda fallet, som gäller bl.a. tillsynsmyndigheter på området, bedöms de nya reglerna inte innebära någon större skillnad för myndigheterna mot vad som gäller idag.

För de myndigheter som genom bestämmelserna i registerlagen och registerförordningen anges ha ett berättigat intresse kommer Bolagsverket inte behöva göra någon egen prövning av detta. I de fallen kommer eventuell skillnad mot vad som gäller i dag handla om på vilket elektroniskt sätt som Bolagsverket lämnar ut uppgifterna på. Detsamma gäller för kommuner och regioner samt andra som tillämpar upphandlingsregelverket när de, genom bestämmelserna i registerlagen och registerförordningen, har berättigat intresse i samband med offentlig upphandling.

Sammanfattningsvis innebär förslaget behov av teknisk utveckling och ökad arbetsbörda för Bolagsverket som medför ökade kostnader. Regeringen föreslog i budgetpropositionen för 2025 att Bolagsverket skulle få ökat anslag med 9 000 000 kr för 2025 eftersom registret över verkliga huvudmän behöver utvecklas. Riksdagen beslutade i enlighet med förslaget (prop. 2024/25:1, utgiftsområde 24, bet. 2024/25:NU1). I viss mån kommer finansiering även kunna ske genom avgifter. Som redogörs för i avsnitt 6.10 tillåter sjätte penningtvättsdirektivet visst avgiftsuttag. I samma avsnitt föreslås att det i registerförordningen tas in bestämmelser som innebär möjlighet till avgiftsuttag i vissa fall. Sammanfattningsvis bör de ökade kostnaderna kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Förslaget bedöms inte innebära ökade kostnader för andra förvaltningsmyndigheter.

Effekter för domstolarna

Förslaget i promemorian innebär att Bolagsverket ska fatta beslut som kan överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Måltillströmningen uppskattas däremot inte bli av den omfattningen att det leder till mer en marginellt ökade kostnader för domstolarna. Kostnaderna bör därför kunna hanteras inom befintliga ekonomiska ramar.

Effekter för företag och konkurrensen

Förslaget påverkar sättet för utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän och har försumbara effekter för företagen, t.ex. verksamhetsutövarna. Förslaget påverkar inte konkurrensen mellan företagen, t.ex. mellan verksamhetsutövarare eller mellan de juridiska personer vars verkliga huvudmän finns registrerade i registret över verkliga huvudmän.

Effekter för allmänheten inbegripet det civila samhällets organisationer

Genom förslaget säkerställs att personer från allmänheten, inbegripet det civila samhällets organisationer, med berättigat intresse till uppgifter i registret över verkliga huvudmän har rätt till elektronisk tillgång till uppgifterna. Andra personer från allmänheten, som inte bedöms ha ett berättigat intresse, kan fortfarande få del av uppgifter från registret men har ingen rätt att få dessa elektroniskt. Redan i dag gäller att en myndighet inte skyldig att i större utsträckning än vad som följer av lag lämna ut en upptagning för automatiserad behandling i annan form än utskrift (2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen). Som ovan nämns kan förfrågningar från personer som saknar berättigat intresse av uppgifterna – inte på grund av att de ännu inte fått det fastställt, utan för att de rent faktiskt inte har sådant intresse – antas vara begränsat. Mot den bakgrunden bedöms konsekvenserna för allmänheten vara små.

Informationsinsatser

Det får förutsatts att Bolagsverket informerar om den nya ordningen.

Jämställdheten mellan kvinnor och män

Förslaget i promemorian bedöms inte ha någon påverkan på jämställdheten mellan kvinnor och män.

Förenligheten med unionslagstiftningen

Förslaget i promemorian genomför sjätte penningtvättsdirektivet och bedöms vara i överensstämmelse med stadgan och EU:s dataskyddsförordning.

Utvärdering av förslagen

Förslaget i promemorian genomför sjätte penningtvättsdirektivet och en utvärdering av dessa regler bör ske på EU-nivå.

Till grund för en sådan utvärdering kan ligga den statistik som Bolagsverket enligt förslaget i promemorian ska ta fram.

10 Författningskommentar

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän

3 kap.

9 a § 19 a–9 p §§ regleras frågor som gäller behandling av personuppgifter och formerna för utlämnande av uppgifter. Bestämmelser om utlämnande av uppgifter och handlingar finns i tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).

Paragrafen, som är ny, upplyser om vilka frågor som regleras under den närmast föregående rubriken. Övervägandena finns i avsnitt 5.1.2.

Frågor om personuppgifter och formerna för utlämnande i *första meningen* avser bl.a bestämmelser om när det är tillåtet att lämna ut uppgifter elektroniskt, det förfarande som gäller vid fastställande av berättigat intresse, utfärdande av intyg om berättigat intresse och kontroll av berättigat intresse.

I *andra meningen* klargörs förhållandet mellan bestämmelserna under rubriken och bestämmelserna i tryckfrihetsförordningen respektive offentlighets- och sekretesslagen.

9 b § Bolagsverket är personuppgiftsansvarigt för registret över verkliga huvudmän.

Paragrafen, som är ny, anger att Bolagsverket är personuppgiftsansvarigt. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Den personuppgiftsansvariges ansvar framgår av artikel 24 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 (EU:s dataskyddsförordning).

9 c § Bolagsverket ska ge omedelbar och obegränsad tillgång till uppgifterna i registret för de myndigheter, utländskt organ och svenska och utländska självreglerande organ och i de syften som anges i artikel 11.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1640 av den 31 maj 2024 om de mekanismer som medlemsstaterna ska inrätta för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av direktiv (EU) 2019/1937 och om ändring och upphävande av direktiv (EU) 2015/849.

Bolagsverket får lämna ut uppgifter elektroniskt, bland annat genom direktåtkomst.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vissa myndigheters, ograns och självreglerande organs rätt till tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän. Paragrafen genomför delvis artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

Omedelbar och obegränsad tillgång enligt *första stycket* motsvarar omedelbar, ofiltrerad och direkt tillgång till uppgifterna enligt artikel 11.1 i sjätte penningtvättsdirektivet. I praktiken får det i merparten av fall antas innebära elektronisk tillgång till uppgifterna. För vissa av de mottagare

som räknas upp i artikel 11.2 i sjätte penningtvättsdirektivet gäller att de ska få sådan tillgång när de utför en särskild uppgift. Det framgår av artikel 11.2 i direktivet. I Sverige är Sveriges advokatsamfundets styrelse och disciplinnämnd ett sådant självreglerande organ som avses i bestämmelsen vid tillsyn över att advokater och advokatbolag följer penningtvättslagen (8 kap. 6 § rättegångsbalken och 7 a kap. 2 § första stycket penningtvättslagen).

I *andra stycket* klargörs att Bolagsverket får lämna ut uppgifter elektroniskt och att det gäller även genom direktåtkomst. Bolagsverket behöver alltså inte i egenskap av personuppgiftsansvarig göra någon bedömning av tillåtligheten av detta.

9 d § *Bolagsverket får lämna ut uppgifter ur registret elektroniskt till verksamhetsutövare som vidtar åtgärder för kundkännedom, om det bedöms lämpligt.*

Myndigheten får under samma förutsättningar lämna ut uppgifter elektroniskt till utländska motsvarigheter till sådana verksamhetsutövare som avses i

- 1. artikel 2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 av den 20 maj 2015 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG, och*
- 2. artikel 11 i direktiv (EU) 2024/1640.*

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om möjligheten att ge verksamhetsutövares och utländska motsvarigheter till verksamhetsutövare elektronisk tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän. Paragrafen genomför delvis artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

Med verksamhetsutövare i *första stycket* avses sådana fysiska och juridiska personer som omfattas av 2 kap. 1 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen), se även 1 kap. 8 § denna lag. Verksamhetsutövare är den svenska benämningen för ansvariga enheter i det unionsrättsliga penningtvättsregelverket. Vid bedömningen av om det är lämpligt att verksamhetsutövare får del av uppgifter ur registret elektroniskt har Bolagsverket att utgå från de ramar som anges i EU:s dataskyddsförordning.

I *andra stycket* klargörs att utländska motsvarigheter till verksamhetsutövare (ansvariga enheter) får ges elektronisk tillgång till uppgifterna under samma förutsättningar som verksamhetsutövare.

Punkt 1 avser sådana utländska ansvariga enheter som följer av det penningtvättsdirektiv som gäller i dag. Senast i juli 2027 ska medlemsstaterna ha genomfört det sjätte penningtvättsdirektivet som ersätter det nuvarande penningtvättsdirektivet. *Punkt 2* avser utländska ansvariga enheter enligt det direktivet.

9 e § *Bolagsverket ska bevilja att uppgifter ur registret lämnas ut elektroniskt på annat sätt än genom direktåtkomst till den som har ett berättigat intresse av uppgifterna enligt artikel 12.2 första stycket i direktiv (EU) 2024/1640 och till andra som har ett sådant intresse enligt andra stycket i samma artikel och som antingen angetts i författning eller som Bolagsverket efter en bedömning i det enskilda fallet anser har ett sådant intresse. Det gäller uppgifter om*

1. en verklig huvudmans namn, födelsemånad, födelseår, bosättningsland och medborgarskap, och

2. arten och omfattningen av en verklig huvudmans intresse i en juridisk person eller en trust.

Bolagsverket ska även bevilja elektroniskt utlämnande av uppgifter enligt första stycket för högst fem år tillbaka i tiden om en juridisk person eller trust och beskrivningar av kontroll- och ägarstrukturer av en sådan, om den som begär uppgifterna har ett berättigat intresse enligt artikel 12.2 första stycket a, b eller e i direktiv (EU) 2024/1640.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vissa fysiska och juridiska personers, organisationer och myndigheters rätt till elektronisk tillgång till uppgifter i registret över verkliga huvudmän. Paragrafen genomför delvis artikel 12 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

Till skillnad från verksamhetsutövare och utländska motsvarigheter till verksamhetsutövare enligt 9 d § har de som omfattas av denna paragraf rätt till uppgifterna elektroniskt, dvs. det är inte en valmöjlighet för Bolagsverket att lämna ut uppgifterna på detta sätt. Det är Bolagsverket som avgör på vilket sätt elektroniskt utlämnande kan ske. Paragrafen innebär inte att de som har rätt att få del av uppgifter elektroniskt också har rätt att välja elektroniskt format.

I *första stycket* anges vilka uppgifter som samtliga kategorier av mottagare med berättigat intresse till uppgifterna ska kunna få del av elektroniskt. I *första punkten* anges vilka uppgifter om den verkliga huvudmannen som det gäller. Av *andra punkten* framgår att det även gäller den verkliga huvudmannens koppling till den juridiska personen eller trusten.

I artikel 12.2 i sjätte penningtvättsdirektivet finns en uppräkningslista som gäller vilka som ska anses ha ett berättigat intresse av uppgifterna. Det innefattar bl.a. personer som sannolikt kommer att ingå en transaktion med en juridisk person och som vill förhindra koppling till penningtvätt, förbrott till penningtvätt eller finansiering av terrorism samt leverantörer av produkter för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism i vissa fall. Uppräkningslistan är inte uttömmande och, som framgår av första meningen i denna paragraf, kan det även finnas andra som har berättigat intresse av uppgifterna. Regeringen har möjlighet att i förordning ange sådana mottagare. Bolagsverket har även viss möjlighet att i enskilda fall bedöma att den som efterfrågar uppgifter har berättigat intresse även om personen inte omfattas av någon av de kategorier som anges i direktivet.

Förekomsten av berättigat intresse ska fastställas med beaktande av personens yrke eller befattning. Med undantag för sådana mottagare som agerar i syfte att offentliggöra uppgifter i media eller organisationer i det civila samhället (se andra stycket 1 och 2) ska det berättigade intresset även fastställas med beaktande av mottagarens koppling till den juridiska personen vars uppgifter efterfrågas (artikel 13.2 i sjätte penningtvättsdirektivet).

I *andra stycket* anges vilka ytterligare uppgifter som enbart vissa kategorier av mottagare med berättigat intresse har rätt att få del av elektroniskt. Det omfattar exempelvis de som har berättigat intresse av uppgifterna pga. att de bedriver granskande journalistik i syfte att förebygga och bekämpa penningtvätt.

9 f § Vid en begäran om uppgifter elektroniskt med hänvisning till ett berättigat intresse enligt 9 e § ska Bolagsverket meddela beslut skyndsamt och senast tolv arbetsdagar från det att begäran kom in. Om sökanden har ombetts att komplettera sin begäran, kan tidsfristen förlängas och beslut i stället meddelas senast sju arbetsdagar från det att kompletteringen kom in.

Tidsfristerna kan förlängas med högst tolv arbetsdagar och därefter ytterligare högst tolv arbetsdagar, om ett stort antal förfrågningar kommer in som inte har kunnat förutses.

Paragrafen, som är ny, innehåller bl.a. bestämmelser om tidsfrister som gäller vid handläggningen av begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt med hänvisning av berättigat intresse. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Första stycket anger inom vilka tidsramar Bolagsverket måste meddela beslut vid en begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter som görs med hänvisning till berättigat intresse. Om det finns behov av upprepade kompletteringsförelägganden kan flera förlängningar om sju arbetsdagar bli aktuellt. Tidsfristerna följer av artiklarna 13.6 och 13.7 i sjätte penningtvättsdirektivet. I nationell rätt finns redan ett skyndsamhetskrav vid begäran om avskrift eller kopia av allmänna handlingar enligt 2 kap. 16 § tryckfrihetsförordningen. Det kravet får anses innebära att det endast i undantagsfall kan bli aktuellt för Bolagsverket att utnyttja de tidsfrister som anges i första stycket till fullo. Prövningen av om ett berättigat intresse av uppgifterna finns kan emellertid innebära att handläggningen av ärendet tar viss tid i anspråk. I en situation där prövningen tar lång tid, kan Bolagsverket behöva tillmötesgå skyndsamhetskravet som gäller enligt tryckfrihetsförordningen genom att först lämna ut handlingen på annat sätt än elektroniskt.

Andra stycket innebär att tidsfristerna kan förlängas om ett stort antal förfrågningar kommer in som inte har kunnat förutses. Även i fråga om förlängning enligt detta stycke kan det endast i undantagsfall bli aktuellt att utnyttja hela den angivna tidsfristen. Det får förutsättas att Bolagsverket organiserar sin verksamhet och gör omprioriteringar så att begäran om utlämnande av allmänna handlingar kan tillgodoses skyndsamt även när ett stort antal förfrågningar kommer in. Myndigheten kan behöva ordna utlämnande på annat sätt än elektroniskt, om bedömningen av möjligheten till elektroniskt utlämnande skulle ta tid.

9 g § Bolagsverket ska till den som beviljas att uppgifter lämnas ut elektroniskt enligt 9 e § utfärda ett intyg om det berättigade intresset. Intyget ska vara giltigt i tre år från utfärdandet.

Av intyget ska följande framgå:

1. skälen för att ett berättigat intresse finns,
2. om det berättigade intresset är begränsat till att gälla vissa uppgifter, och
3. när intyget upphör att gälla.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om intyg om berättigat intresse av uppgifterna i registret över verkliga huvudmän. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Första stycket innebär att Bolagsverkets beslut att bevilja utlämnande av uppgifter ur registret elektroniskt efter en begäran med hänvisning till berättigat intresse enligt 9 e §, ska resultera i att ett intyg utfärdas. Genom intyget möjliggörs upprepad tillgång till uppgifter ur registret utan att en förnyad bedömning av det berättigade intresset krävs varje gång. Det finns ingenting som hindrar att intyget utfärdas elektroniskt.

Av andra stycket framgår vilken information som måste framgå av intyget.

Punkt 1 säkerställer att det ska finnas information om skälen för det berättigade intresset. Det är exempelvis viktigt för att andra medlemsstaters registermyndigheter ska kunna ta ställning till om det berättigade intresset är ett sådant intresse som erkänns enligt deras lagstiftning, om en begäran om utlämnande av uppgifter ur registret framställs till dem med stöd av intyget.

Punkt 2 klargör att det ska framgå om rätten till uppgifter elektroniskt är begränsat till vissa uppgifter. Så kan vara fallet om en mottagare bedömts ha berättigat intresse enbart i förhållande till uppgifter om en viss juridisk person.

Punkt 3 säkerställer att det av intyget framgår när det upphör att gälla. Av första stycket framgår att det ska upphöra att gälla tre år från dagen för utfärdande.

9 h § *Den som har ett intyg om berättigat intresse har under intygets giltighetstid rätt att elektroniskt ta del av de uppgifter som intyget omfattar*

Bolagsverket ska besvara en begäran som görs med stöd av intyg om berättigat intresse skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vad som gäller vid begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga huvudmän med stöd av ett intyg om berättigat intresse. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

I *första stycket* anges följderna av ett intyg om berättigat intresse för den som har fått ett sådant. Av bestämmelsen följer att Bolagsverket ska vid efterföljande förfrågningar från intygsinnehavaren om att elektroniskt få del av de uppgifter som intyget avser inte ska göra någon förnyad prövning av det berättigade intresset.

I *andra stycket* anges ett skyndsamhetskrav och en yttersta tidsfrist vid handläggningen av utlämnandeärendet. Denna tidsfrist gäller i stället för de som anges i 9 f § första stycket, jfr författningskommentaren till 9 f §.

9 i § *Om den som har ett intyg om berättigat intresse begär att få ta del av andra uppgifter elektroniskt än de som intyget omfattar, ska Bolagsverket pröva om ett sådant utlämnande kan göras. Vid den prövningen ska myndigheten inte ompröva sin tidigare bedömning av personens yrke eller befatning.*

Bolagsverket ska, i stället för vad som anges i 9 f § första stycket första meningen, meddela beslut skyndsamt och senast sju arbetsdagar från det att begäran kom in

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om vad som gäller när den som har fått ett intyg om berättigat intresse begär att andra uppgifter än de som intyget omfattar lämnas ut elektroniskt. Paragrafen genomför delvis

artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Första stycket tydliggör att ett intyg om berättigat intresse kan få betydelse även om förfrågan om uppgifter elektroniskt gäller andra uppgifter än de som intyget är begränsat till att gälla. Det handlar då om motsvarande prövning som görs i de fall då intyg saknas, med den skillnaden att det i regel inte behov av att göra en förnyad prövning om personens yrke eller befattning. Av det följer även att Bolagsverket enligt 9 g § ska utfärda ett intyg om berättigat intresse om begäran beviljas.

I *andra stycket* anges ett skyndsamhetskrav och en yttersta tidsfrist vid handläggningen av utlämnandeärendet, jfr författningskommentaren till 9 f §.

9 j § *Ett intyg om berättigat intresse som har utfärdats i ett annat land inom EES ska erkännas, om intresset är sådant som anses berättigat även enligt svensk rätt.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om erkännande av utländska intyg. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.6.

Av bestämmelsen framgår att Bolagsverket ska godta intyg om berättigat intresse som utfärdats av registermyndigheter i andra EES-länder under förutsättning att intresset är sådant som anses berättigat enligt svensk rätt. Om en person har ett intyg om berättigat intresse som är begränsat till uppgifter om en viss juridisk person i ett utländskt register med stöd av intyget begär uppgifter om en juridisk person i registret över verkliga huvudmän, innebär bestämmelsen att Bolagsverket inte ska ompröva den tidigare bedömningen av personens yrke eller befattning (jfr 9 i § första stycket). Däremot finns det behov av att bedöma om kopplingen till den juridiska personen vars uppgifter nu efterfrågas innebär att ett berättigat intresse finns även i förhållande till dessa.

Om personen har ett intyg som inte är begränsat till vissa uppgifter i registret, innebär intyget att personen ska ha den möjligheten till obegränsad sökning även i registret över verkliga huvudmän.

En förutsättning för erkännande är att intresset är sådant som anses berättigat även enligt svensk rätt. Om en medlemsstat i sin nationella rätt har infört kategorier av mottagare med berättigat intresse utöver de som krävs enligt artikel 12.2 i sjätte penningtvättsdirektivet kan situationen uppkomma att intyget inte ska erkännas. Detsamma gäller om registermyndigheten i en annan medlemsstat har bedömt att en viss mottagare, som inte faller inom någon kategori som införts, ändå har berättigat intresse (jfr 9 e § första stycket, första meningen).

9 k § *En begäran om att uppgifter ur registret ska lämnas ut elektroniskt ska, oavsett om den görs med eller utan ett intyg om berättigat intresse, avslås om*

1. mottagaren befinner sig i ett land utanför EES och elektroniskt utlämnande skulle strida mot kapitel V i förordning (EU) 2016/679, eller

2. myndigheten har skälig anledning att anta att uppgifterna inte kommer att användas för det ändamål som ligger till grund för det berättigade intresset.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om i vilka situationer en begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret över verkliga

huvudmän ska avslås. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Av paragrafen framgår att en begäran om att uppgifter ur registret ska lämnas ut elektroniskt, oavsett om den görs med eller utan ett intyg om berättigat intresse, i vissa fall ska avslås.

Punkt 1 innebär att elektroniskt utlämnande av uppgifter alltid kan nekas vid utlämnande till tredje land, om ett sådant utlämnande skulle stå i strid med bestämmelser i EU:s dataskyddsförordning.

Punkt 2 innebär att Bolagsverket kan neka elektroniskt utlämnande även om det i och för sig finns ett berättigat intresse till uppgifterna, om myndigheten misstänker att uppgifterna inte kommer att användas för det ändamålet (artikel 13.7 c och e). Det gäller även om det ändamålet som det i stället ska användas för också skulle kunna innebära att ett berättigat intresse finns, eftersom det kräver en prövning enligt 9 e §. Med ”skälig anledning att anta” avses att myndigheten ska ha en konkret misstanke om att det förhåller sig på det sättet.

Sjätte penningtvättsdirektivet ger ingen ledning i fråga om registermyndigheten behöver undersöka om någon av ovan nämnda förhållanden föreligger. Direktivet förutsätter dock att myndigheten ska kunna avslå begäran, om sådana förhållanden uppdagas.

9 l § Ett beslut om att avslå en begäran om elektroniskt utlämnande av uppgifter ur registret som är framställd med hänvisning till ett berättigat intresse enligt 9 e §, ska innehålla en klargörande motivering.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om motiveringsskyldighet. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Bestämmelsen säkerställer att Bolagsverket motiverar avslagsbeslut både i den situationen att en begäran avslås pga. att ett berättigat intresse enligt 9 e § inte finns och vid avslag i någon av de situationer som anges i 9 k §.

9 m § Bolagsverket ska regelbundet kontrollera att den som har fått ett intyg om berättigat intresse av myndigheten fortfarande innehar yrket eller befattningen som låg till grund för att intyget utfärdades.

En första kontroll ska göras tidigast ett år efter det att intyget utfärdades. Om myndigheten har skälig anledning att anta att det berättigade intresset inte längre finns, ska den första kontrollen göras tidigare.

Bolagsverket får förelägga den som har fått intyget att lämna de uppgifter som behövs för myndighetens kontroll.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om kontroll av yrke eller befattning som legat till grund för att ett intyg om berättigat intresse har utfärdats. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.7.

Första stycket innebär att Bolagsverket behöver kontrollera om en person som har fått ett intyg om berättigat intresse till följd av sitt yrke eller sin befattning, fortfarande innehar yrket eller befattningen. Sådana kontroller skulle exempelvis kunna göras genom att Bolagsverket begär att personen i fråga lämnar in intyg från sin arbetsgivare om befattningen eller yrket.

Andra stycket anger när en första kontroll tidigast ska göras. En kontroll ska göras tidigast ett år efter att intyget utfärdades. Om myndigheten har skälig anledning att anta att det berättigade intresset inte längre finns ska dock kontrollen göras tidigare. Med ”skälig anledning att anta” avses att det ska finnas en konkret misstanke om att det berättigade intresset inte längre finns.

Av *tredje stycket* följer att Bolagsverket har rätt att begära in uppgifter som underlag för sin bedömning. Det kan, som ovan nämns, exempelvis handla om arbetsgivarintyg.

Det följer av 9 o § att det är den enskilde som har att visa att ett berättigat intresse finns. Om den enskilde inte ger in de efterfrågade uppgifterna eller det vid kontroll uppdragas att det berättigat intresset av uppgifterna inte längre finns pga. att yrket eller befattningen inte längre innehåses, kan det resultera i att intyget återkallas, se författningskommentaren till 9 o §.

9 n § *Den som har fått ett intyg om berättigat intresse ska informera Bolagsverket så snart de förhållanden som låg till grund för intyget ändras.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om underrättskyldighet vid ändrade förhållanden, för den som har fått intyg om berättigat intresse. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Enligt paragrafen är den som har fått intyg om berättigat intresse av uppgifter i registret över verkliga huvudmän skyldig att underrätta Bolagsverket vid ändrade förhållanden som kan påverka bedömningen av om det berättigat intresse finns. Vilka ändrade förhållanden som avses får bedömas utifrån vilka uppgifter som lämnades i den begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt som låg till grund för att intyget utfärdades.

9 o § *Bolagsverket ska återkalla ett intyg om berättigat intresse, om den som har fått intyget inte längre kan visa att det berättigade intresset finns.*

Sådan återkallelse får även beslutas som en följd av ett beslut från en annan registermyndighet att återkalla ett intyg om berättigat intresse för samma person. Ett beslut om återkallelse ska innehålla en klargörande motivering.

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om återkallelse av intyg om berättigat intresse. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.3.

Ett intyg om berättigat intresse av uppgifter i registret är giltigt i tre år (9 g § första stycket). Av *första stycket* följer dock att om det berättigade intresset inte längre finns, ska Bolagsverket återkalla intyget med följderna att det upphör att gälla i för tid. Sådan återkallelse kan ske efter det att den enskilde har anmält ändrade förhållanden enligt 9 n §, men även när det på annat sätt har uppdragats att ett berättigat intresse av uppgifterna inte längre kan visas, exempelvis vid en kontroll enligt 9 m §. Det är den enskilde som har att visa att ett berättigat intresse fortfarande finns.

I *andra stycket* tydliggörs att återkallelse kan ske på grundval av en annan registermyndighets beslut att återkalla ett intyg om berättigat intresse för samma person. Det kan bli aktuellt i den situationen att en annan registermyndighet har utfärdat ett intyg om berättigat intresse till uppgifter om en viss juridisk person, den som fått intyget därefter – med

stöd av det intyget – begär att uppgifter om en annan juridisk person som finns registrerad i registret över verkliga huvudmän lämnas ut elektroniskt, förfrågan resulterar i att Bolagsverket – utan att ompröva den andra myndighetens bedömning av yrket eller befattningen – (se 9 i och j §§) medger elektroniskt utlämnande och då även utfärdar ett intyg, och den andra registermyndigheten därefter lämnar information om att den har återkallat det intyg som den myndigheten har utfärdat pga. att personen inte längre innehar yrket eller befattningen.

Tredje stycket anger att Bolagsverket är skyldigt att motivera beslut om återkallelse av intyg (jfr 9 l §).

9 p § *Vid en begäran om uppgifter enligt artikel 15 i förordning (EU) 2016/679 ska Bolagsverket inte lämna uppgift om identiteten på de personer som avses i artikel 12.4 andra stycket a och b och som med stöd av 9 e § fått del av uppgifter ur registret elektroniskt. Myndigheten ska vid en sådan begäran i stället lämna uppgift om personernas yrke eller befattning.*

Bolagsverket ska inte heller lämna uppgift om identiteten på de personer som avses i artikel 12.4 tredje stycket i direktiv (EU) 2024/1640 och som med stöd av 9 e § fått del av uppgifter ur registret elektroniskt. Det gäller om ett sådant uppgiftslämnande skulle äventyra den utländska myndighetens analyser eller utredningar och en begäran om att identiteterna inte ska röjas gjordes i samband med att begäran om att få del av uppgifter gjordes.

Begränsningen i andra stycket får gälla under högst fem år från det att uppgifterna lämnades ut. Bolagsverket får därefter förlänga tidsperioden med ett år i taget, om den utländska myndigheten begär det och det finns skäl för det.

Paragrafen innehåller bestämmelser om begränsningar när det gäller vilka uppgifter som får lämnas ut i s.k. registerutdrag. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.8.

Av artikel 15.1 c i EU:s dataskyddsförordning följer att den registrerade har rätt att få information om mottagare eller kategorier av mottagare till vilka dennes personuppgifter har lämnats eller ska lämnas ut. I artikel 13.4 i sjätte penningtvättsdirektivet finns bestämmelser som begränsar denna rättighet.

Enligt *första stycket* ska den registrerade i ett registerutdrag inte kunna få information om identiteten på bl.a. journalister och vissa personer från civila samhällets organisationer som fått del av dennes personuppgifter.

Enligt *andra stycket* gäller motsvarande för de som inom ramen för arbete som bedrivs av en motpart i tredje land till unionens behöriga myndigheter för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism. I det fallet gäller enligt *tredje stycket* en maximal tid för hemlighållande om fem år, med rätt till förlängning med ett år i taget. När det gäller skälen för hemlighållande, borde Bolagsverket i regel kunna godta vad myndigheten från tredje land uppger om att röjande av uppgifter skulle äventyra syftet med dess analyser eller utredningar. Det får vidare ankomma på myndigheten i tredje land att bevaka när tidsfristen löper ut och återkomma med en begäran om förlängning om så önskas.

10 § Beslut enligt 2–4 och 6–8 §§ denna lag får överklagas till allmän förvaltningsdomstol. Detsamma gäller beslut om att avslå en begäran vid prövning

enligt 9 f § första stycket eller 9 i § denna lag. Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

Paragrafen innehåller bestämmelser om överklagande. Paragrafen genomför delvis artikel 13 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.5.

Av *första stycket* framgår vilka beslut enligt lagen som får överklagas och till vilken domstol. Ändringen i stycket innebär dels att det förtydligas vilka beslut det är, dels att även beslut om att avslå en begäran om utlämnande av uppgifter elektroniskt – oavsett om begäran framställts med stöd av ett intyg om berättigat intresse eller inte – blir överklagbara.

12 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. innehållet i och övriga krav på en anmälan enligt 2 kap. 3–5 §§, och
2. avgifter som avser en anmälan om registrering i registret.

Paragrafen innehåller bemyndiganden.

Regeringen kan med stöd av sin kompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om innehåll och övriga egenskaper hos registret respektive tillgången till registret. Något bemyndigande som gäller detta krävs därför inte. Ändringarna i paragrafen innebär bl.a. att nuvarande punkterna 2 och 3 – där bemyndigande gällande detta regleras – tas bort.

Nuvarande punkt 4 flyttas till *punkt 2*. Samtidigt görs en ändring som innebär att det tydliggörs att bemyndigandet gällande avgifter avser sådana avgifter som tas ut för en anmälan om registrering i registret. Regeringen kan med stöd av sin kompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om avgifter för utlämnande av handlingar.

Övriga ändringar är endast redaktionella.

10.2 Förslaget till lag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

21 kap.

4 b § Sekretessen enligt 3 § första stycket hindrar inte att uppgift om en enskilds bostadsadress i registret över verkliga huvudmän lämnas till

1. en myndighet, ett utländskt organ eller ett svenskt eller utländskt självreglerande organ enligt 3 kap. 9 c § första stycket lagen (2017:631) om registrering av verkliga huvudmän, eller

2. en ansvarig enhet enligt artikel 3.3 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1624 av den 31 maj 2024 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, som i hemlandet har en offentlig funktion.

Paragrafen, som är ny, innehåller en sekretessbrytande bestämmelse. Paragrafen genomför delvis artikel 15 i sjätte penningtvättsdirektivet. Övervägandena finns i avsnitt 5.2.

Punkt 1 omfattar bl.a. de svenska myndigheter och de utländska organ som anges i artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet. Med utländska organ avses bl.a. utländska myndigheter och EU-organ. När det gäller självreglerande organ avses Sveriges advokatsamfunds styrelse och disciplinnämnd. Det följer av 8 kap. 6 § rättegångsbalken och 7 a kap. 2 § lagen (2017:630) att Sveriges advokatsamfunds styrelse och disciplinnämnd utövar tillsyn över att advokater och advokatbolag följer den lagen. Vidare avses även utländska självreglerande organ som omfattas av artikel 11 i sjätte penningtvättsdirektivet.

Punkt 2 gäller ansvariga enheter som i hemlandet har offentliga funktioner. Det handlar om notarier, advokater och andra oberoende jurister som i hemlandet har offentliga funktioner vid olika former av tjänster, exempelvis fastighetstransaktioner. I Sverige finns inga motsvarigheter till de offentliga funktioner som avses i direktivet, inbegripet de jurister som av länsstyrelserna har förordnats att som notarius publicus gå allmänheten tillhanda med vissa uppgifter (lagen [1981:1363] om notarius publicus och förordningen [1982:327] om notarius publicus).